

Estudi de la cobertura mediàtica del conflicte entre Palestina i Israel

1 D'ABRIL DEL 2015 - 30 DE SETEMBRE DEL 2016

El periodisme de pau assumeix que l'objectivitat és el respecte a la veritat, la precisió del llenguatge i la independència periodística.
Barcelona, març del 2017

Autoria:

Maria Manyosa Masip
(coordinadora)

Sergi Franch i Segarrès

Realitzat per:

grup de periodistes
Ramon Barnils

Finançat per:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

1. Presentació	p 4
2. Introducció al conflicte entre Israel i Palestina	p 6
3. Cronologia dels fets	p 10
4. Marc teòric: el periodisme de pau	p 14
5. Preguntes de recerca	p 18
6. Resultats de l'anàlisi de la cobertura de la premsa escrita del conflicte entre Palestina i Israel	p 20
1. <i>El País</i> : una notícia cada quatre dies i des del terreny	p 21
2. Israel i Palestina als editorials de <i>El País</i> (6) i <i>La Vanguardia</i> (2)	p 23
3. En un 54% dels casos es prioritza la cobertura del conflicte	p 26
4. Per cada tres Israel, una Palestina	p 27
5. Només el 20% de les notícies té un titular amb contingut positiu	p 29
6. El periodisme de pau és a la lletra petita	p 30
7. <i>El País</i> : el diari que reconeix més el conflicte	p 31
8. Conflicte descontextualitzat	p 34

9. Fets aïllats o violència d'un conflicte?	p 36
10. El tercer sector no és font d'informació	p 38
7. Resultats de l'anàlisi de la cobertura televisiva del conflicte entre Israel i Palestina	p 40
1. És un conflicte però no es vulneren els drets humans	p 42
2. Autors: cròniques sobre el terreny	p 44
3. Israel és un estat, Palestina és un problema de seguretat	p 46
4. A la recerca d'un mediador en el conflicte	p 48
8. Metodologia de l'anàlisi de la premsa escrita	p 50
9. Metodologia de l'anàlisi de la televisió	p 56
10. Conclusions	p 60
11. Bibliografia	p 62
12. Annex	p 64

---

1. Presentació

Aquest informe
sorgeix de la demanda
del Servei Civil
Internacional de
Catalunya (SCI) al
Grup de Periodistes
Ramon Barnils (GPRB)
de fer un estudi
sobre la cobertura
que fan els mitjans
de comunicació
del conflicte entre
Palestina i Israel.

4

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

El SCI és un moviment internacional que treballa “per la cultura de pau, la justícia global i la transformació social des d’una visió associativa i de base”. El GPRB treballa en la defensa de la informació documentada i contrastada, que promogui la reflexió i l’anàlisi. I també per combatre el dirigisme, la censura i l’autocensura amb què exerceixen la majoria de mitjans.

De la suma dels objectius de cada una de les entitats sorgeix l’entesa, traduïda en un conveni de col·laboració perquè el GPRB faci una anàlisi quantitativa de contingut de les cobertures mediàtiques per donar resposta a les diferents qüestions plantejades pel SCI. L’informe se situa en el marc teòric del periodisme de pau i pretén visibilitzar la cobertura que fan del conflicte i la seva violència els mitjans de comunicació, partint de la idea que incideixen de manera directa en la comprensió de la complexitat dels conflictes i en la creació d’imaginari col·lectius per entendre la realitat.

El SCI entén l’educació per la pau com una eina per a sensibilitzar i mobilitzar la societat civil i impulsar una transformació social. Per la seva banda, el GPRB treballa per assolir, difondre i defensar un model comunicatiu rigorós, equànim i de qualitat.

L’informe que presentem a continuació, s’emmarca en el periodisme de pau, i posa el focus en com els periodistes —i, per extensió, els mitjans de comunicació— són també actors del conflicte i poden influir en la seva resolució.

---

2. Introducció al conflicte entre Israel i Palestina

Sovint s'afirma que el conflicte entre Israel i Palestina va començar el 1948 amb l'emigració jueva a Palestina i la creació de l'Estat d'Israel, però l'arrel del conflicte ha d'anar a cercar-se molt abans, durant la Primera Guerra Mundial, en el doble joc de les potències colonials i, en concret, del Regne Unit. Francesos, russos i britànics van voler repartir-se les restes de l'imperi Otomà enmig de l'onada d'ocupacions colonials. Va ser aleshores quan els britànics van prometre a àrabs i israelians la independència i la creació d'una pàtria jueva, respectivament. Dues ofertes que xocaven entre si i que van ser la llavor dels conflictes de les dècades posteriors entre àrabs i jueus, entre jueus i britànics i entre britànics i palestins.

El mandat britànic sobre Palestina naixia el 1917. La declaració Balfour prometia una pàtria jueva a Palestina i obligava els palestins a acceptar la nova immigració jueva i a ignorar les aspiracions d'independència de Palestina. Assegurava una única entitat política mentre començava l'emigració jueva i els primers assentaments canviaven el paisatge humà de Palestina.

Aquestes circumstàncies van ocasionar una escalada de la tensió que es va allargar fins a la guerra araboisraeliana de 1948, la qual va fer néixer tres entitats polítiques separades: Israel, la Franja de Gaza sota control d'Egipte, i Cisjordània annexionada a Jordània. La resolució 181 de l'Assemblea General de les Nacions Unides del 29 de novembre del 1947 recomanava la partició de Palestina en tres zones: un Estat jueu, un Estat àrab i una zona sota règim internacional particular.

Al mateix temps, les tensions regionals entre els estats del Pròxim Orient i Israel van esclatar amb la Guerra dels Sis Dies (del 5 al 10 de juny del 1967), un enfrontament entre

Síria, Egipte, Jordània i l'Iraq, d'una banda, i Israel, d'una altra. Aquell conflicte va acabar amb l'ocupació per part d'Israel de la Ciutat Vella de Jerusalem, la presa de control de Cisjordània i l'establiment d'una autoritat militar israeliana. Amb la derrota de la guerra, Síria va perdre els alts del Golan.¹ Sis mesos després, la resolució 242 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, adoptada per unanimitat el 22 de novembre de 1967, exigia "la instauració d'una pau justa i perdurable al Pròxim Orient", que havia de passar per "la retirada de l'exèrcit israelià dels Territoris Ocupats". La resolució demanava que Israel abandonés els Territoris Ocupats per tornar a la situació anterior a l'inici de la Guerra dels Sis Dies, a canvi d'establir fronteres segures i que els països àrabs reconeguessin la independència d'Israel.

En la mateixa línia i dotze anys més tard, la resolució del Consell de Seguretat del 22 de març del 1979 declarava que la construcció d'assentaments per part d'Israel als territoris àrabs ocupats des de 1967 no tenia validesa legal i constituïa un obstacle per aconseguir una pau completa, justa i duradora al Pròxim Orient. També instava Israel a desistir d'adoptar mesures que ocasionessin el canvi demogràfic dels territoris àrabs ocupats des de 1967, en especial a Jerusalem.

Però el 30 de juliol del 1980 el parlament israelià aprovava la llei de Jerusalem, que proclamava la ciutat "sencera i unificada" com a capital d'Israel.

El Consell de Seguretat de l'ONU no va reconèixer la llei de Jerusalem, la qual considerava una violació del dret internacional. A més, determinava que tant aquesta llei com totes les altres mesures i els actes legislatius i administratius adoptats per Israel com a potència ocupant eren nuls i mancats de valor i havien de "deixar-se sense efecte immediatament". Al mateix temps, feia una crida a tots els membres de l'ONU perquè acatessin la decisió i retiressin les representacions diplomàtiques que haguessin establert a Jerusalem.

Entre els anys 1987 i 1993 va tenir lloc la primera intifada, que va acabar amb els acords d'Oslo, considerats el primer intent de resolució del conflicte amb la implicació de totes les parts. Els acords van propiciar el marc per al

1 Els alts de Golan són un altiplà situat al sud-oest de Síria, a la frontera amb Israel, Jordània i el Líban. Són de gran importància per la seva posició geoestratègica i perquè disposen de recursos hídrics en una zona amb escassetat d'aigua, sobretot al sud dels territoris d'Israel, al desert de Néguev. L'ONU els considera "territoris ocupats" mentre que Israel, "territoris en disputa."

Entre els anys
1987 i 1993
va tenir lloc
la primera
intifada, que va
acabar amb els
acords d'Oslo,
considerats el
primer intent
de resolució del
conflicte amb
la implicació de
totes les parts.

7

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
PALESTINA I ISRAEL

futur de les relacions entre Palestina i Israel: Israel cediria gradualment el control dels Territoris Palestins a canvi d'assolir la pau. El punt d'inflexió del desenvolupament dels acords va arribar amb l'assassinat de l'israelià Yitzhak Rabin, fet que va deixar els acords a l'aire fins al 2000, quan el líder palestí Iàssir Arafat i el primer ministre israelià, Ehud Barak, van subscriure els acords de Camp David.

La segona intifada va esclatar el setembre del 2000, amb la visita del líder de l'oposició israeliana, Ariel Sharon, a la cúpula de la Roca i la mesquita d'Al-Aqsa. Allò va ser rebut pels palestins com una provocació i va desembocar en incidents entre palestins i les forces de seguretat israelianes. El període de violència va ser intens entre el 2000 i el 2005, durant el qual van morir un miler d'israelians i tres mil palestins, molts d'ells, civils.

El pla de retirada israeliana unilateral, o pla de desconnexió, va ser proposat a principi del 2004 per Ariel Sharon, aleshores primer ministre d'Israel. El pla va ser adoptat pel govern i aprovat mitjançant llei parlamentària, i es va dur a terme durant la segona quinzena d'agost del 2005. Proposava suprimir tota presència permanent civil israeliana de la Franja de Gaza, i també eliminar els quatre assentaments de la part nord de Cisjordània, administrats per Israel des de la Guerra dels Sis Dies. Tanmateix, i fins avui, Israel ha mantingut una presència militar continuada en la zona, on han tingut lloc nombrosos bombardejos aeris.

Des del 2006 fins al 2012, va haver-hi diverses operacions militars contra la Franja de Gaza i contra posicions de Hamàs i dependències d'Al-Fatah. L'operació Pluja d'Estiu, el juny del 2006 amb motiu del segrest d'un soldat israelià, no va acabar amb un alto el foc fins al 26 de novembre. Entre el 2008 i el 2009 va tenir lloc l'anomenada operació Plom Fos, precedida per una campanya de bombardejos aeris sobre la Franja de Gaza. El conflicte va ser descrit com la Massacre de Gaza. Els atacs i bombardejos a Gaza es van repetir el 14 de novembre del 2012. El període previ a aquesta operació va estar marcat per un intercanvi d'atacs mutus entre Hamàs i l'exèrcit israelià. El segrest i assassinat de tres joves israelians suposadament a mans de Hamàs va motivar l'operació Marge Protector el juliol del 2014,

la més letal contra Gaza, que es va tancar amb almenys 508 palestins morts.

Finalment, l'1 d'abril del 2015 Palestina va entrar a formar part com a membre de ple dret de les Nacions Unides —des del 2012 hi assistia com a membre observador—, un fet que arribava precedit per la consideració de Palestina com a Estat i que coincidia també amb l'entrada de Palestina a la Cort Penal Internacional.

8

9

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
PALESTINA I ISRAEL

---

3. Cronologia dels fets

L'actualitat del conflicte entre Palestina i Israel durant els divuit mesos d'anàlisi ha estat marcada per l'anomenada “revolta dels ganivets”, batejada també pels mitjans com a “intifada dels ganivets” o “tercera intifada”, i que esclata l'octubre del 2015.

A continuació, es detallen alguns dels fets més importants que han publicat o emès els mitjans de comunicació objectes d'aquest informe durant el període d'anàlisi, que va de l'1 d'abril del 2015 —dia que Palestina esdevé 23è membre del Tribunal Penal Internacional, tot i l'oposició d'Israel— al 30 de setembre del 2016.

Entre el maig i l'agost del 2015, la tensió va creixent. Comença quan Israel arxiva la causa per l'assassinat d'uns nens palestins a la platja de Gaza en una acció militar israeliana durant la guerra del 2014. I Israel ho fa malgrat que l'ONU ha dit que veu indicis de crims de guerra en els enfrontaments a Gaza del 2014, en els quals també implica Hamàs. En aquesta línia, Amnistia Internacional publica un informe el maig mateix en el qual acusa Hamàs de torturar i executar palestins a Gaza.

A principi de juliol es registren uns primers enfrontaments entre població palestina i militars i policies israelians, que acaben amb una intervenció a l'Esplanada de les Mesquites de Jerusalem, anomenada també Mont del Temple. Poc després, dos colons incendien de nit una casa d'una família palestina al poble de Duma, a prop de Nablus: el fill petit mor i la resta de la família queda malferida. Aquesta acció sacseja tant la societat israeliana com la palestina i crispa l'ambient, i a la vegada, també fa tornar a l'opinió pública, després de molt de temps, la idea de l'existència de grups organitzats de jueus radicals que alguns mitjans anomenen "terrorisme israelià".

La mort de l'infant mentre dormia provoca un seguit de protestes de la població palestina que acaben amb la mort de dos joves palestins a mans de soldats israelians. La tensió continua creixent els dies següents, quan el pare i la mare del nen moren a causa de les cremades. Per calmar els ànims, el govern israelià intervé en algunes colònies i deté nou jueus radicals. Al mateix temps, però, el primer ministre Bin-yamin Netanyahu anuncia la construcció de 300 habitatges per a colons a Cisjordània.

En la plana institucional, al setembre l'assemblea general de l'ONU admet la delegació palestina com a estat observador. El president de l'Autoritat Nacional Palestina, Mahmud Abbas, ho interpreta com un avenç cap al reconeixement de l'Estat palestí, però alhora

anuncia que es desvincula dels Acords d'Oslo, adduint que Israel no compleix la seva part.

A les institucions, comença el capítol de retrets. Sobre el terreny, es manté un clima de tensió sostinguda, i la policia israeliana rep l'ordre de respondre amb trets els atacs amb pedres dels palestins. El 4 d'octubre del 2015 hi ha el primer atac amb ganivets. Un palestí mata dos israelians i és abatut posteriorment per la policia. Així comencen a registrar-se un seguit d'incidents protagonitzats majoritàriament per joves palestins no organitzats que individualment ataquen amb ganivets civils israelians.

El 4 d'octubre del 2015 hi ha el primer atac amb ganivets. Un palestí mata dos israelians i és abatut posteriorment per la policia.

La tensió es veu incrementada, d'una banda, perquè Israel tanca els barris palestins de Jerusalem, i d'una altra, perquè bloqueja l'accés dels palestins a la Ciutat Vella de Jerusalem. Però això no posa fi als enfrontaments. Deseñes de palestins ataquen policies a ganivetades amb un resultat que gairebé sempre implica la mort del palestí atacant. Militants de Hamàs es manifesten a la Franja de Gaza i asseguren que estan disposats a anar a Jerusalem com a màrtirs. A final d'octubre, comença a aparèixer el concepte de "tercera intifada" als mitjans.

En paral·lel, la Unió Europea anuncia que els productes fabricats en colònies israelianes de Cisjordània hauran d'especificar-ho en l'etiquetatge, cosa que provoca protestes de les autoritats israelianes.

El desembre del 2015, dos colons són encausats, acusats de cremar la casa de la família palestina de Duma el juliol anterior i de provocar la mort de tres dels seus membres. El nivell de conflictivitat als carrers i la seva presència als mitjans es redueix els mesos següents, fins a l'estiu.

2 Les fonts d'informació utilitzades per elaborar aquest apartat estan referenciades en el punt 11, relatiu a la bibliografia (pàgina 60)

Abans, al març, l'exèrcit israelià tanca les instal·lacions de la televisió palestina i en deté el director. Això fa que la Federació Internacional de Periodistes presenti una denúncia contra l'Estat d'Israel, acusant-lo de silenciar els mitjans de comunicació palestins.

Durant l'abril, les Nacions Unides, ONG, jutges del TPI i assessors del Govern israelià adverteixen que la demolició de cases com a càstig en territoris ocupats contravé la legalitat internacional. Segons TV3 (13 d'abril del 2016), en els primers mesos del 2016, Netanyahu ha triplicat aquestes demolicions, i també ha triplicat la construcció d'habitatges només per a jueus de Cisjordània.

La crispació que s'havia mantingut latent als carrers els mesos anteriors torna novament al juny, quan Israel tanca els passos des de Gaza i Cisjordània abans del Ramadà. Dos joves palestins atempten contra una cafeteria de la zona comercial de Sarona, a Tel Aviv, i deixen quatre morts i desenes de ferits. Israel hi respon anul·lant els 83.000 permisos que havia donat a palestins de Cisjordània per anar a Jerusalem est o Israel a celebrar el Ramadà amb els familiars. També imposa restriccions per entrar a resar a la mesquita d'Al-Aqsa. Milers de jueus nacionalistes celebren el Dia de Jerusalem i es reuneixen a la porta de Damasc, poc abans del començament del Ramadà, per commemorar l'ocupació de la ciutat per part de l'exèrcit israelià en la Guerra dels Sis Dies, el 1967.

També al juny, i arran d'un informe de l'ONU sobre crims de guerra, el Govern d'Israel presenta un document que conclou que el seu exèrcit no va apuntar intencionadament civils ni objectius civils l'estiu anterior a Gaza, sinó que va apuntar punts militars amb aparença de civils. Un fet contradit per l'ONG israeliana Breaking the Silence, que publica un informe en què recull el testimoni d'una setantena de soldats israelians que van participar en l'ofensiva i assegura que l'exèrcit d'Israel va permetre atacs massius i indiscriminats que van ocasionar la mort de centenars de palestins. De fet, segons l'ONU, l'ofensiva israeliana va deixar un balanç de morts de 2.200 palestins, la majoria civils, i 70 israelians.

Al mateix temps, comença una iniciativa de pau a París, en una cimera amb el secretari

general de l'ONU, Ban Ki-moon, i el secretari d'estat nord-americà, John Kerry, però sense representació de les parts implicades. L'amfitrió, François Hollande, intenta un nou acostament davant la situació que es viu a Síria i l'Iraq, i la inestabilitat d'Egipte. Segons Hollande, "la discussió sobre les condicions per resoldre definitivament el conflicte entre israelians i palestins ha de tenir en compte el conjunt de la regió; els problemes regionals creen noves obligacions per a la comunitat internacional".

Els divuit mesos es tanquen amb la mort de Shimon Peres, exprimer ministre i expresident d'Israel, premi Nobel de la Pau i figura clau en els intents de resolució del conflicte entre palestins i israelians del 1993 al 2000. Al funeral, hi van assistir 34 caps d'Estat i de Govern i 90 delegacions internacionals.²

12

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

13

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
PALESTINA I ISRAEL

---

4. Marc teòric: el periodisme de pau

Els mitjans de comunicació són, avui dia, grans creadors d'imaginari col·lectiu. Els periodistes són ulls i orelles que intenten captar el món per explicar-lo a les pàgines dels diaris i a les pantalles de la televisió (i a la ràdio, i al web, i al telèfon mòbil...). Els periodistes intenten retransmetre les transformacions socials i alhora, inevitablement, les transformen. Són, doncs, observadors i actors al mateix temps.

La realitat mediàtica que avui ens envolta se centra, en bona part, en la difusió de conflictes, els quals són “la matèria primera per excel·lència de les informacions que ofereixen els mitjans”, segons Xavier Giró, director de l'Observatori de la Cobertura de Conflictes (OCC).³

La complexitat dels conflictes fa que generalment en aquests contextos els professionals de la informació, i per extensió els mitjans de comunicació, actuen a la vegada com a periodistes i com a fonts d'informació, actors i objectius; de manera que converteixen i/o amplien els mitjans en camps de batalla. Segons Vicenç Fisas, director de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB, els mitjans de comunicació poden fomentar “comportaments agressius, justificar accions bèl·liques, formar estereotips, imatges de l'enemic, demonitzacions”; i també poden “despertar compassió, misericòrdia i caritat, estimular exigències d'actuació, canvis de polítiques o trencar distàncies”.³

És en aquest sentit que els mitjans també poden treballar per a la resolució dels conflictes, incidint a rebaixar la tensió, invertint en el tractament digne dels actors i denunciant la vulneració de drets humans. Aquesta tasca és coneguda com a periodisme de pau.⁴

El sociòleg i matemàtic Johan Galtung⁵ va començar a treballar aquest concepte els anys seixanta, després d'una investigació sobre el discurs de quatre mitjans noruecs en la cobertura de diversos conflictes. Va detectar que quan els mitjans tractaven temes de violència sempre obviaven un factor: la pau. En aquesta línia, va desenvolupar el seu treball per definir el periodisme de pau enfront del periodisme de la violència.

El periodisme de pau és el periodisme que s'implica en els processos de resolució dels conflictes, en la reconstrucció de les societats enfrontades i en la reconciliació dels agents implicats. És el que treballa per transformar el conflicte, explicar-lo de manera entenedora en tota la seva complexitat, contextualitzar-lo, analitzar les causes tant estructurals com culturals, determinar els actors, analitzar les necessitats i objectius dels actors, ressaltar els elements compartits dels sectors implicats, atendre les víctimes i fer visibles els efectes de la violència.

És en aquest marc teòric que s'ha regit l'informe. A continuació, es detallen els pilars i característiques principals del tractament dels fets i la cobertura dels conflictes que es fa des del periodisme de pau.

Conflicte i violència. El conflicte és entès com un procés lligat a les relacions humanes i, per tant, no és negatiu en si mateix. Els conflictes responen a necessitats no complertes, a objectius enfrontats, i poden derivar en violència. Els periodistes han de ser capaços de detectar i determinar quin és el conflicte i quina és la violència; quins són els conflictes que provoquen violència. I han de ser capaços també de desenvolupar un periodisme per explicar-los.

Violència silenciada. Sovint els mitjans tendeixen a focalitzar la informació en la violència directa que s'exerceix sobre els actors en conflicte: bombardejos, assassinats, incendis, guerra... D'aquesta manera, pot ser que els conflictes s'interpretin com a problemàtiques simples que els actors no volen resoldre. El periodisme de pau ha de parar atenció i posar esment als efectes invisibles de les violències: patiment, traumes, danys estructurals, culturals...

Complexitat. Hi ha multitud d'aspectes que configuren un conflicte: actors protagonistes, altres actors, mediadors, causa principal, necessitats, objectius, víctimes, danys col·laterals, context, evolució... El periodisme de pau treballa per explicar el conflicte en tota la seva complexitat, entenent que simplificar la realitat tanca portes a la construcció de la pau.

Actors. El periodisme de pau defuig de definir els actors en conflicte com a dues parts enfrontades: A i B, “bons” i “dolents”. Fa visibles tots els actors, tant els principals com els secundaris i els subgrups de tots ells, i s'hi refereix amb respecte, sense glorificar ni demonitzar cap de les parts. Treballa per humanitzar tots els actors, no els defineix per les seves accions, i exposa les informacions que es volen ocultar de totes les parts.

Escepticisme. La informació publicada no és la realitat, sinó la representació d'aquesta realitat. Tota comunicació periodística porta inherent el biaix de la subjectivitat humana del reporter. Cal que els periodistes

3 GIRÓ, X. (2007): “Enfoques analítics crítics sobre el discurso de la cobertura informativa de conflictos”, a T. Telleschi i E.A. Sandoval (coords.) *Espacio y tiempo en la globalización. Una visión de la transparencia en la información* (pàg. 199-220). Toluca (México): Universita' di Pisa y Comisión Estatal para el Acceso a la Información Pública del Estado de Sinaloa.

4 FISAS, V. (1998): *Cultura de paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icaria.

5 GALTUNG, J. (1998a): “High road, low road: charting the course for Peace Journalism”, *Track Two*. Vol. 7, núm. 4. South Africa: Centre for Conflict Resolutions.

6 GALTUNG, J. (2006):
“Peace Journalism as
an Ethical Challenge”,
Global Media Journal,
Mediterranean Edition
1(2), pàg. 1-5..

7 CHOMSKY, N. i
HERMAN, E.S. (1990):
*Los guardianes de la
libertad*. Barcelona:
Editorial Crítica.

transcendeixin els seus límits ètnics, nacionals i ideològics per identificar i representar totes les parts de manera justa i precisa.

Interessos. El periodisme de pau ha de ser capaç de no identificar-se amb cap actor del conflicte. I també de no privilegiar (donar més cobertura i millor) els actors dominants, ja siguin forces polítiques, econòmiques, militars o unes altres.

Fons d'informació. Les fonts d'informació no són objectives, i tampoc no ho són les opinions de les fonts oficials. El periodisme de pau treballa per superar les fonts oficials, contrastar totes les informacions i donar cobertura a tots els actors i perspectives del conflicte. D'aquesta manera, fa més comprensibles les necessitats i els objectius de les parts. També dona veu a aquells actors que presenten opcions per a la resolució pacífica del conflicte.

Win-win. Els conflictes es resolen quan tothom hi guanya. El periodisme ha de defugir l'escenari “uns guanyen i uns altres perden”, perquè entén que amb la pau hi guanyen tots.

Finalment, el periodisme de pau assumeix que l'objectivitat és el respecte a la veritat, la precisió del llenguatge i la independència periodística.

Ara bé, fins a quin punt és viable i possible que periodistes i mitjans de comunicació facin periodisme de pau quan cobreixen conflictes en l'actualitat?

Els periodistes acostumen a estar lligats a un mitjà o una agència de comunicació i als contextos i dinàmiques de producció de les notícies: l'exigència de la immediatesa, la volatilitat de les informacions, la nova tendència a les redaccions dels *mass media* de voler simplificar la realitat perquè sigui entenedora, la incapacitat (per manca de temps, recursos o voluntat) de contrastar les fonts d'informació, la falta de coneixement per part de periodistes d'alguns temes, les condicions laborals dels professionals, la manca de voluntat dels mitjans d'invertir en periodisme d'investigació...

Sembla, doncs, que les dinàmiques de producció de les notícies xoquen amb les necessitats bàsiques per fer periodisme de pau. El mateix Galtung explica en els seus articles que modificar la perspectiva de les notícies orien-

Les dinàmiques de producció de les notícies xoquen amb les necessitats bàsiques per fer periodisme de pau.

tades a la guerra cap al periodisme de pau serà complicat, perquè “la majoria de mitjans —escrits i audiovisuals— així com la majoria de les universitats són producte del sistema modern Estat-nació, i reproduïen la perspectiva dels poders dominants”.⁶

Uns poders dominants que són, en el nostre context i en primer terme, polítics i econòmics. És, doncs, una realitat marcada pel model de propaganda que ja van detallar Noam Chomsky i Edward S. Herman⁷, que resumien els cinc estaments pels quals passen les informacions abans de ser publicades. Tot i que aquests últims temps han estat revolucionaris per als mitjans, amb la generalització de la comunicació 2.0 i el naixement de cooperatives, els cinc filtres del model de propaganda de Chomsky i Herman continuen vigents:

1. La capacitat econòmica. Els mitjans de comunicació estan en mans d'elits que acumulen riquesa i que cerquen interessos econòmics.

2. La publicitat. Els mitjans es mantenen de la publicitat que acullen.

3. Dependència de la informació. Els mitjans necessiten publicar notícies constantment, i els governs i les empreses són fonts que generen una gran quantitat de notícies a baix cost.

4. La censura. Hi ha grups d'influència que incideixen en els continguts informatius que no els són favorables.

16

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

5. La defensa del “món occidental”. És una idea històrica basada en la necessitat de trobar un enemic comú i justificar, d'aquesta manera, el fet que els mitjans siguin mecanismes de propaganda dels estats.⁸

Així, doncs, la implementació del periodisme de pau als mitjans de comunicació no és fàcil ni ràpida, però és una proposta comunicativa per la qual cal continuar treballant. Eva Espinar i Maria Isabel Hernández afirmen que “l'evolució del periodisme cap als postulats del periodisme de pau podrà ser efectiva de manera integral en un món que avanci a la vegada cap a formes de relació i resolució dels conflictes més pacífiques i no violentes”.⁹

8 Quan Chomsky va establir aquest cinquè filtre, es referia a la creació i divulgació massiva del terme “anticomunista” en el context de la Guerra Freda. D'aquesta manera, les opinions d'algunes ideologies eren considerades “antipatriòtiques”.

9 ESPINAR, E. i HERNÁNDEZ, Mª. (2012): *El periodismo de paz como paradigma de comunicación para el cambio social: características, dimensiones y obstáculos*. CIC Cuadernos de Información y Comunicación, vol.17, pàg. 175-189.

---

5. Preguntes de recerca

L'objectiu d'aquest informe és determinar quina cobertura del conflicte entre Palestina i Israel fan els mitjans de comunicació.

És un conflicte complex, i per això s'ha fet una anàlisi quantitativa de contingut prenent com a marc teòric el periodisme de pau. L'objectiu era donar resposta a les qüestions següents:

1. Conflicte i context.

1.1. Es reconeix el conflicte? Com es defineix? Com s'explica?

1.2. Es contextualitza el conflicte? Se n'explica l'origen? Les causes? L'evolució? Se simplifica?

1.3. Es planteja com un conflicte sobre la propietat de la terra? Sobre el dret a viure-hi? Sobre la convivència i la igualtat en els drets polítics? És un conflicte de classes socials? Religios? D'ètnies?

2. La vida i la mort.

2.1. El valor de la vida depèn de l'origen de les persones? Té la mateixa cobertura si una mort és d'una persona israeliana o d'una palestina?

3. El llenguatge.

3.1. El llenguatge és tendencios? S'emeten qualificatius sobre els subjectes implicats en el conflicte? S'humanitzen tots els actors? Es demonitzen? Es defineixen les persones per les seves accions?

4. Fonts d'informació.

4.1. D'on surt la informació? Quines són les fonts? A qui es dona veu?

4.2. Les fonts d'informació són/repeteixen el discurs dominant?

5. Cobertura dels esdeveniments.

5.1. Les peces informatives se circumscriuen a fets puntuals o a situacions permanents?

6. Periodisme de pau.

6.1. Els mitjans donen elements per comprendre el conflicte? Contribueixen a reduir la tensió de la situació?

10 A l'apartat 8 (pàgina 48) s'explica la metodologia de l'anàlisi de la premsa escrita.

6. Resultats de l'anàlisi de la cobertura de la premsa escrita del conflicte entre Palestina i Israel

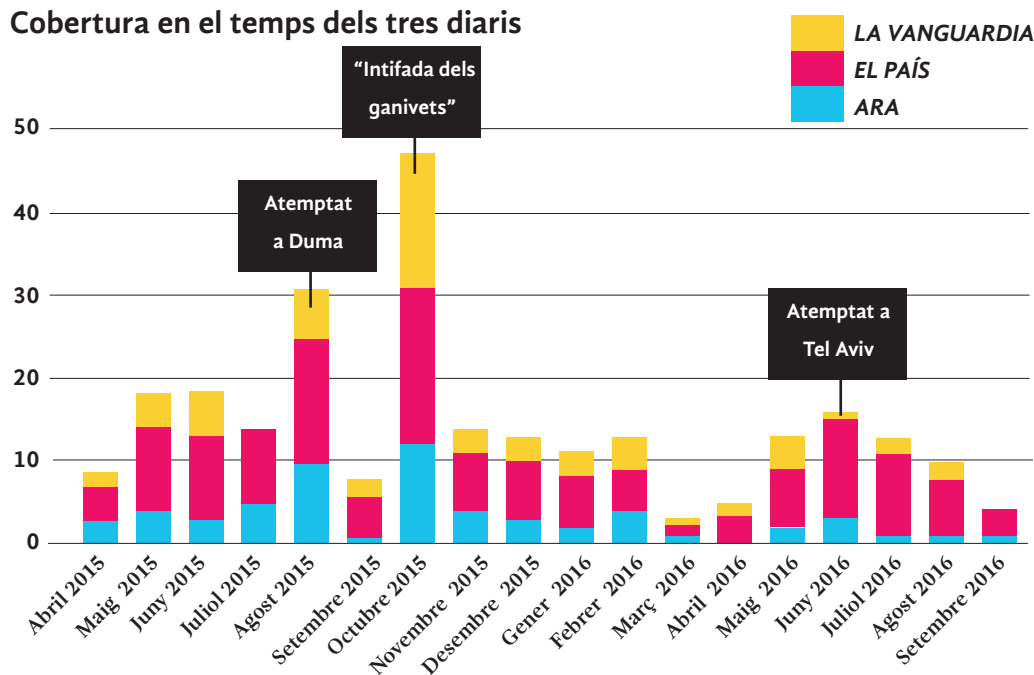
Els resultats que es presenten a continuació s'han extret de l'anàlisi de 629 peces informatives, que són les que han publicat els tres diaris durant el període analitzat i que inclouen com a mínim una de les paraules clau de l'estudi. Gairebé la meitat d'aquestes peces (un 45%) han estat publicades a El País, i la resta han quedat repartides entre La Vanguardia (31%) i l'Ara (23%). En xifres totals, El País ha publicat 285 peces informatives, La Vanguardia, 198 i l'Ara, 146.¹⁰

S'han analitzat
629 peces que
contenien
les paraules
seleccionades,
i, d'aquestes, **261**
feien referència al
conflicte

20

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

Cobertura en el temps dels tres diaris

1.

El País: una notícia cada quatre dies i des del terreny

L'informe s'ha dut a terme a partir de l'anàlisi de tres mitjans de premsa escrita: *La Vanguardia*, *El País Catalunya* i el diari *Ara*. Els resultats que es presenten a continuació s'han extret de l'anàlisi de 629 peces informatives, que són les que han publicat els tres diaris durant el període analitzat i que inclouen com a mínim una de les paraules clau de l'estudi. Gairebé la meitat d'aquestes peces (un 45%) han estat publicades a *El País*, i la resta han quedat repartides entre *La Vanguardia* (31%) i l'*Ara* (23%). En xifres totals, *El País* ha publicat 285 peces informatives, *La Vanguardia*, 198 i l'*Ara*, 146.

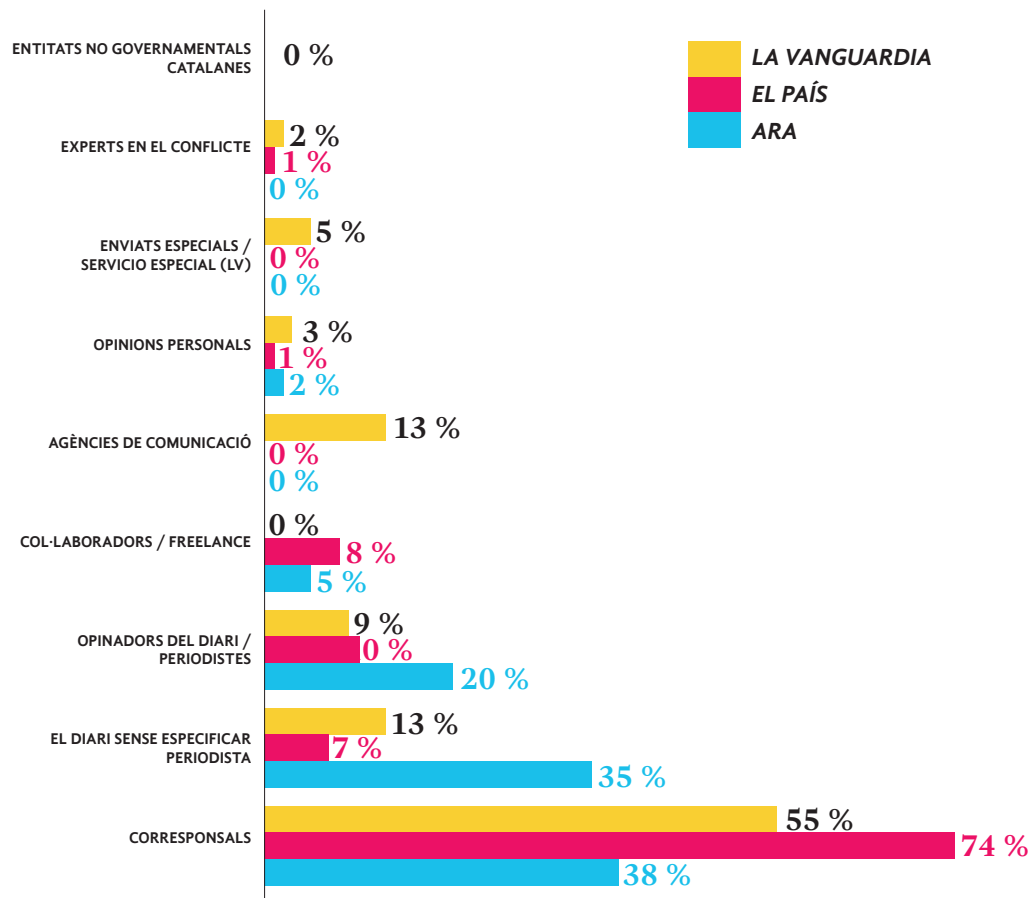
De les peces seleccionades, s'han analitzat només aquelles que feien referència al **conflicte entre Palestina i Israel**, que han estat **261 en total**. És a dir, que hi ha hagut 368 notícies publicades en el període d'estudi que han quedat descartades perquè, tot i contenir alguna de les paraules clau, no feien referència al conflicte entre Palestina i Israel.

Les peces descartades estaven disposades, en primer lloc, en la secció d'internacional del diari, i en segon, en la d'opinió. La dada més rellevant és que la d'economia ha estat la tercera secció que ha acollit el nombre més elevat de notícies no analitzades. Això s'explica perquè Israel és una potència econòmica i els mitjans fan seguiment de les seves gestions i de les filials que puguin tenir les empreses israelianes a Catalunya.

21

ESTUDI DE LA COBERTURA MEDIÀTICA DEL CONFLICTE ENTRE PALESTINA I ISRAEL

Autoria de les peces periodístiques

De les notícies que sí que s'han analitzat, *El País* encapçala el rànquing amb 140 notícies (54%) i la resta se'l reparteixen a parts gairebé iguals *La Vanguardia*, amb 61 notícies (23%), i l'*Ara*, amb 60 notícies (23%). Això es tradueix en el fet que ***El País* ha parlat del conflicte amb un article cada quatre dies, mentre que els altres dos mitjans ho han fet cada nou dies.** Evidentment, la cobertura ha fluctuat en el temps en funció dels esdeveniments, tot i que els diaris han seguit la mateixa tendència.

Aquesta gràfica anterior mostra la cobertura de fets del conflicte que han fet els mitjans. Els mesos de maig i juny comença a haver-hi tensions: Israel arxiva la causa per l'assassinat d'uns nens palestins a la platja de Gaza el 2014 i hi ha uns primers enfrontaments entre població palestina i policies israelians, que acaba amb una intervenció a l'Esplanada de les Mesquites. A l'estiu hi ha un atemptat contra la casa d'una família palestina al poble de Duma i es comença a parlar de "terrorisme israelià."

L'octubre del 2015 és el mes amb més

activitat periodística: hi ha tot un seguit d'incidents protagonitzats majoritàriament per joves palestins no organitzats que individualment ataquen amb ganivets civils israelians; alguns mitjans ho anomenen "intifada dels ganivets." En aquest mes de 31 dies, *El País* publica fins a 19 peces informatives, *La Vanguardia*, 17 i l'*Ara*, 12. A partir d'aquí, el seguiment de les notícies es manté, amb algun pic com el del mes de juny del 2016 quan, abans al Ramadà, Israel tanca els passos des de Gaza i Cisjordània.

Pel que fa a l'autoria de les peces i tot i que els tres diaris tenen corresponents, destaca la feina de *El País*, que a més de publicar el doble de notícies que els altres dos diaris, el 74% de les peces són signades per un periodista sobre el terreny. Aquesta és una aposta de qualitat del mitjà, ja que les informacions que ofereix són d'un periodisme especialitzat en el conflicte. La gràfica anterior detalla qui signa els articles en cada un dels mitjans analitzats.

2.

Israel i Palestina als editorials de El País (6) i La Vanguardia (2)

La secció d'internacional és, com era d'esperar, la que ha acollit més notícies en tots tres diaris: el 82% de les peces s'han publicat en aquest apartat. El 15% restant s'ha situat majoritàriament en l'apartat d'opinió. Finalment, *El País* (6 articles) i *La Vanguardia* (2 articles) també han parlat del conflicte en alguns editorials. Tots dos ho fan el mes d'octubre, quan la tensió arriba al seu punt més àlgid i hi ha el nombre més gran d'atacs amb ganivets de palestins a israelians.

Se agota el tiempo

La violenta jornada de ayer, con tres israelíes muertos y una veintena de heridos en atentados perpetrados por palestinos (dos de los cuales murieron por disparos de la policía), debería convertirse —en lugar de ser un paso más en una preocupante escalada— en un punto de inflexión a partir del cual los responsables políticos israelíes y palestinos comprendan que la situación es insostenible. El llamado *statu quo* —la ocupación israelí de Cisjordania y el no reconocimiento del derecho de Israel a un Estado seguro— no puede prolongarse por más tiempo.

Israelíes y palestinos tienen que sentarse cuanto antes a negociar, con honradez por ambas partes, un acuerdo de paz. Los gobernantes deben dejar de jugar al cortoplacismo táctico no solo respecto al otro, sino también en términos de sus respectivas políticas interiores. Los ciudadanos israelíes tiroteados, atropellados y apuñalados ayer no deberían convertirse en otra cifra más que añadir a la larga lista de muertos y heridos que ha ocasionado este conflicto desde hace casi 50 años en una interminable cadena de acción-reacción en la que todo se reduce a un quién empezó

primero y lo máximo que se logra es una tregua a la espera del próximo estallido.

La discusión de si asistimos a episodios puntuales fruto de la imitación o a una *Intifada de los cuchillos* es irrelevante frente al derecho de los israelíes a vivir en paz sin ataques a centros comerciales y paradas de autobús y frente a la urgencia de encontrar una solución justa y permanente al conflicto. La región se halla literalmente incendiada por la guerra con un grado de violencia e inestabilidad nunca vistos en décadas. Y con la aparición de un actor —el Estado Islámico— para quien un nuevo enfrentamiento abierto entre israelíes y palestinos sería una buenísima noticia. El presidente palestino, Mahmud Abbas, debe entender que declarar por enterrados los acuerdos de Oslo no le exime de controlar a los suyos y sentarse a negociar con Israel. El primer ministro israelí, Benjamín Netanyahu, tiene que ser consciente de su responsabilidad en la ausencia de un horizonte negociador y de que es imposible prolongar esta situación sin seguir causando un gravísimo perjuicio a los palestinos y a la propia sociedad israelí. El tiempo se agota. Y ambos deben actuar.

“Se agota el tiempo,”
editorial de *El País* del
14 d'octubre del 2015.

23

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
PALESTINA I ISRAEL

“Escalada de tensión en Israel”, editorial de *La Vanguardia* del 17 d'octubre del 2015.

Escalada de tensión en Israel

La nueva oleada de violencia palestina que se registra desde primeros de octubre, y que algunos califican ya de inicio de la tercera intifada, preocupa seriamente a Israel. El primer ministro, Beniamin Netanyahu, ha expresado ya su intención de reunirse con el líder palestino, Mahmud Abas, y con líderes árabes para frenar una más que probable escalada de los atentados y actos violentos, que ayer se recrudeció en varios puntos de la región. El número de muertes, hasta ayer, es de treinta palestinos y siete israelíes, mientras que los heridos se cuentan por centenares.

La nueva revuelta palestina, a diferencia de las anteriores, está protagonizada por jóvenes aislados, sin vínculos aparentes con organizaciones radicales, que actúan como *lobos solitarios*, atacando a los ciudadanos israelíes con armas blancas... Son estudiantes o trabajadores aparentemente normales, que viven en el propio Israel, y que probablemente reciben consignas o se radicalizan a través de internet. Constituyen una nueva amenaza difícil de prevenir y de combatir, ya que contra ella poco puede hacer el ejército. De ahí la psicosis de pánico entre los israelíes.

Los expertos se preguntan qué es lo que impulsa a estos jóvenes a agredir a los israelíes a expensas de su propia vida. Algunas respuestas apuntan a la desesperanza y la frustración por la ocupación israelí y la imposibilidad de tener una vida mejor que la de sus padres si no cambian las cosas. Paradójicamente, la nueva oleada de violencia protagonizada por los jóvenes palestinos empezó poco tiempo después de que el presidente Mahmud Abas declarase, en la Asamblea General de las Naciones Unidas celebrada en septiembre, que quedaban sin aplicación los acuerdos de Oslo de 1993, como consecuencia de la ruptura de las negociaciones con Israel que se arrastra desde el año

2004. Estos acuerdos son los que posibilitaron la creación de la Autoridad Nacional Palestina y los que permitían tener algún tipo de esperanza en un futuro mejor. Los actuales jóvenes palestinos, conocidos precisamente como la “generación perdida de Oslo”, han crecido entre esfuerzos fallidos para lograr la paz en Oriente Medio, y la suspensión de los citados acuerdos, ante la intransigencia de Israel, les ha cerrado toda esperanza de lograr algún día un Estado palestino.

Beniamin Netanyahu quiere lograr con Abas algún tipo de acuerdo que permita desactivar la actual escalada de violencia, que ha sido del todo inesperada para la población israelí, como demuestra el hecho de que el problema palestino no fuera uno de los asuntos principales de las elecciones del pasado mes de marzo. Pero el primer ministro israelí, en esta ocasión, deberá comprometerse algo más de lo que ha hecho hasta ahora, porque no tiene armas ni muros para defenderse de la nueva amenaza terrorista de los *lobos solitarios* fruto de la frustración de la juventud palestina. Lo grave es que la política seguida hasta ahora por Netanyahu, de no ceder ni un paso, ha dado contra las cuerdas al propio Abas y al resto de las facciones moderadas de la Autoridad Nacional Palestina.

Una tercera intifada (revuelta popular) palestina está a punto de encenderse, con el riesgo de provocar un efecto llamado de terroristas islámicos de la región. Es importante que Netanyahu y Abas lleguen a acuerdos que eviten un nuevo estallido de violencia de consecuencias imprevisibles. Para ello, la presión internacional es imprescindible y, en este marco, son claves las reuniones que esta semana Netanyahu tendrá en Berlín con Angela Merkel y con el jefe de la diplomacia estadounidense, John Kerry.

L'Ara no ha publicat cap editorial sobre el conflicte en aquests divuit mesos, però és l'únic diari que li dedica un article en la secció de cultura. En concret, ho fa el diumenge 5 de juliol del 2015 en l'apartat de crítica de televisió, amb un article de la periodista Mònica Planas sobre la secció que va fer Josep Cuní al seu programa propiciant suposadament un cara a cara entre Pilar Rahola i Teresa Forcadès. L'article acaba reproduint les paraules que Cuní va dir un cop acabada la secció: “En cap moment preteníem que en trenta minuts poguéssim resoldre un conflicte que fa seixanta anys que dura.” I la periodista hi afegeix: “Per descomptat. Només fer una mica d'espectacle a costa de la desgràcia dels altres.”

Pel que fa als percentatges, i fora de la secció d'internacional, el diari *Ara* i *El País* han publicat el 18% dels articles a les pàgines d'opinió, mentre que *La Vanguardia*, tot i els dos editorials, no arriba al 16%.

Quant al gènere, ha primat sobretot el format notícia. De les 261 peces analitzades dels tres diaris, 169 han estat notícies informati-

ves i 38 han estat articles d'opinió. La xifra d'articles d'opinió es dispara principalment perquè

El País n'ha publicat 25, això vol dir un article cada tres setmanes de mitjana, molt per sobre de *La Vanguardia*, que en el mateix període de divuit mesos n'ha publicat 7, i de *L'Ara*, que n'ha publicat 6. Tanmateix, i en percentatges, la dada que sorprèn més és el nombre de breus que han recollit les pàgines de *L'Ara*: 18 notícies, que representen el 30% dels articles publicats. Això s'explica perquè *L'Ara* té un disseny de les pàgines molt dinàmic i en algunes ocasions reserva la part de dalt a publicar breus.

24

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

Rahola i Forcades, cara a cara

Josep Cuní va treure l'artilleria pesant per acabar la setmana. Un cara a cara entre Pilar Rahola i Teresa Forcades per discutir sobre el conflicte entre Israel i Palestina ara que la monja ja havia tornat de la flotilla a Gaza. Forcades va acceptar un cos a cos amb Huracà Rahola. Un mena de *Pressing catch* dialèctic per discutir sobre el sexe dels àngels. ¿Trobarien entre les dues la solució a un conflicte que fa dècades que dura? A Rahola li bullia la sang per començar. Era plenament conscient que es menjaria la Forcades amb patates. A la monja li falla el llenguatge corporal. Té tots els tics d'abnegació i resignació propis d'un convent. Semblava que encara li durés el mareig que va passar a la flotilla. El cara a cara va consistir en un "i vosaltres més" i un "i vosaltres encara pitjor" totalment estèril. Una competició de dades per veure quin dels dos bàndols havia fet coses més dolentes. Rahola ha repetit tantes vegades el mateix discurs que és una metrallera de paraules. Entre les dues deixaven anar tantes dades d'informes que l'espectador no les assimilava. Però el contingut era el menys important. Cuní ho havia organitzat tot per a l'espectacle. L'important era el ball de bastons entre les dues feres mediàtiques de l'escena catalana. Men-

tre Rahola parlava, de fons li anaven posant en bucle imatges d'un nen plorant, un pare portant a coll una nena ferida, un moribund, tancs disparant, bombes explotant... El xou de l'horror com a simple aparador televisiu, focs d'artifici visual per guarnir l'esbatussada dialèctica.

Bregada en els debats televisius més lamentables d'Espanya, Huracà Rahola va

atordir Ventijol Forcades al primer *round*. Cada vegada que Forcades obria la boca l'altra li deia "això no és veritat!", alçava la veu, l'interrompia, li demanava que la mirés, li deia que exagerava si Forcades es queixava. Cap mena d'elegància en la discussió. En un determinat moment, Rahola va treure la foto de l'última víctima israeliana. Quan Forcades li va contraargumentar les seves explicacions, Rahola, prepotent, li va llançar la foto: "Té! Té! Té!... L'últim mort! Perquè tu el negues, oi? El negues?" La monja resistia abnegada. Cuní feia veure que moderava. Potser va dir quinze vegades amb indulgència "Deixa que parli la Teresa...", però ho deia com aquells pares que renyen per inèrcia els fills sense estar massa atents. I mentre Huracà Rahola seguia disparant arguments als nassos de Forcades. Un despropòsit. Forcades fins i tot va arribar a mirar l'hora. Això sí, el bucle d'imatges de ferits i bombes no s'aturava.

Quan es va acabar, un Cuní encantat de la vida va aclarir les seves intencions periodístiques: "En cap moment preteníem que en trenta minuts poguéssim resoldre un conflicte que fa seixanta anys que dura". Per descomptat. Només fer una mica d'espectacle a costa de la desgràcia dels altres.

"Rahola i Forcades, cara a cara", secció de cultura de l'Ara del 5 de juliol del 2015.

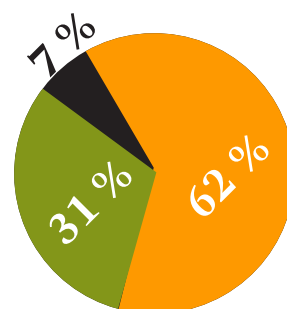
3.

En un 54% dels casos es prioritza la cobertura del conflicte

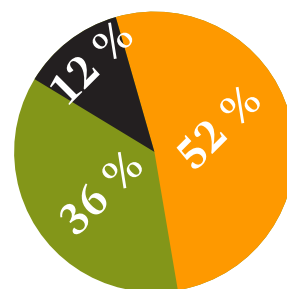
No és el mateix publicar un article com a notícia principal de la pàgina que fer-ho en format breu. L'espai que els diaris dediquen a un tema respon a la importància que li atorguen i a la rellevància que li volen donar.

En el cas de la cobertura del conflicte entre Israel i Palestina, el 54% de les peces han estat publicades com a notícia principal, el 31% com a notícia secundària, i només un 15% en format breu. De les dades extretes, destaca sobretot la cobertura que ha fet el diari Ara: les notícies en format breu gairebé són el doble que les secundàries. A l'altra banda hi ha *La Vanguardia*, que només ha publicat el 7% de les notícies en format breu i, en canvi, el 62% dels articles han estat com a notícia principal.

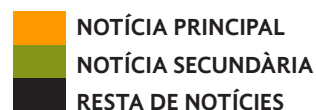
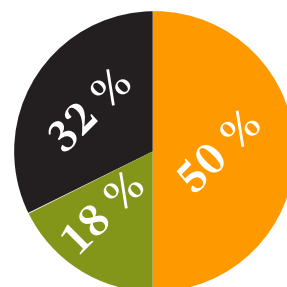
La Vanguardia

El País

Ara

4.

Per cada tres *Israel*, una *Palestina*

Quan els diaris parlen del conflicte entre Israel i Palestina, sovint no ho fan amb aquests termes. Ho posa de manifest l'anàlisi quantitativa de contingut sobre l'ús desigual del concepte *Israel* i el de *Palestina* a l'hora de redactar les notícies.

Malgrat que el desembre del 2014 el Parlament Europeu va reconèixer públicament i simbòlicament l'Estat de Palestina. Malgrat que les Nacions Unides van aprovar l'entrada de Palestina com a membre de ple dret l'1 d'abril del 2015, data en què comença aquest estudi. Els fets esmentats no tenen caràcter definitori perquè han de ser els governs dels estats membres que ratifiquin aquest reconeixement.

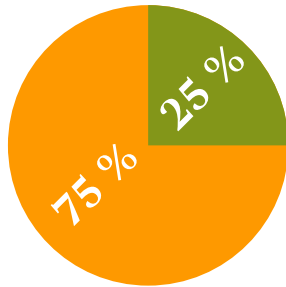
En l'estudi de les paraules clau dels articles analitzats es constata que **la paraula *Israel* apareix el doble de vegades que *Palestina* al diari *El País*; i tant a *La Vanguardia* com a *l'Ara*, el triple**. Això vol dir que per cada vegada que es publica la paraula *Palestina*, s'ha publicat tres vegades *Israel*. No passa igual quan ens fixem en els conceptes referents a la població: *israelià* i *palestí*. En aquest cas, les aparicions són molt similars. *L'Ara* recull 50 referències a *palestins* i 47 a *israelià*.

Aquesta situació es pot explicar perquè generalment els mitjans no tenen problemes per referir-se a Israel com a Estat d'Israel o Govern d'Israel, però sí per fer-ho amb Palestina, que anomenen Territoris Palestins Ocupats. Des d'aquesta perspectiva s'explicaria el tracte desigual que reben els actors mitjançant l'ús del llenguatge.

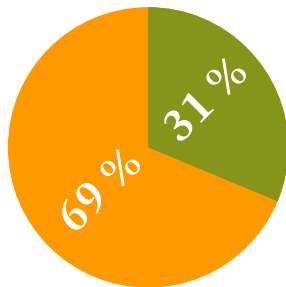
Estudi de les paraules clau

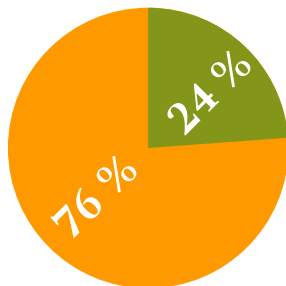
La Vanguardia

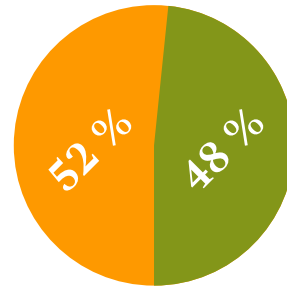
El País

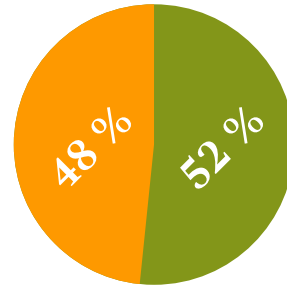
Ara

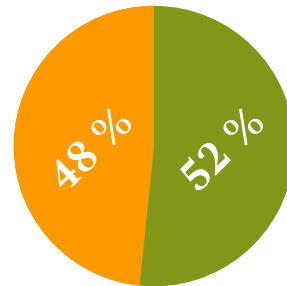
La Vanguardia

El País

Ara

5.

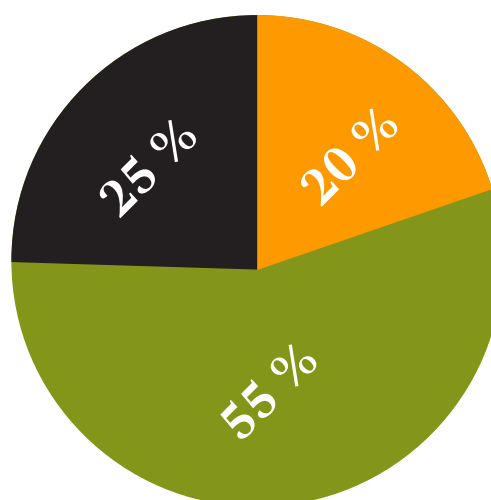
Només el 20% de les notícies tenen un titular amb contingut positiu

Tal com s'explica en la metodologia, en l'anàlisi de cada peça informativa s'han classificat el titular (avanttítol, subtítol i destacats) i el cos del text en tres categories: contingut positiu, contingut negatiu i contingut neutre (quan no s'ha detectat cap element per marcar-lo ni com a positiu ni negatiu).

De les 261 notícies analitzades, poc més de la meitat han estat catalogades amb un titular de contingut neutre (55%), seguides per les de contingut negatiu (25%). Finalment, només el 20% de les notícies publicades ho han fet amb un titular en positiu. En el marc del periodisme de pau, aquesta xifra només es pot interpretar de manera negativa.

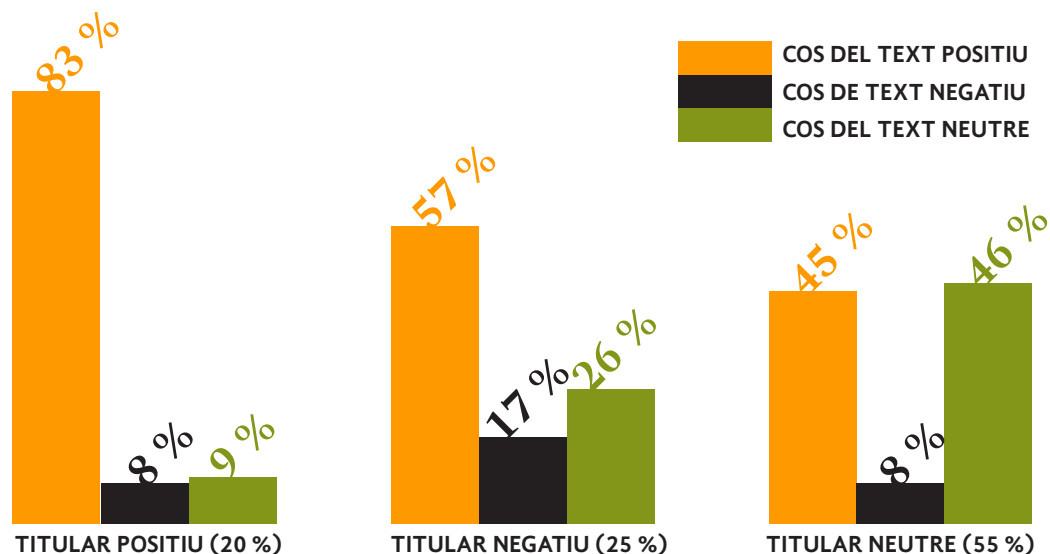
És evident que si només el 20% dels titulars contribueix a disminuir la tensió per tal de treballar per la resolució del conflicte, som davant d'una dada preocupant. Tanmateix, i a manca d'estudis similars anteriors, hem de valorar positivament el sol fet de la seva existència i continuar treballant en aquesta línia per tal d'ampliar el percentatge. També cal tenir present que, encara que els periodistes envïïn els articles des del lloc dels fets, a vegades a les redaccions els textos es modifiquen posteriorment, per necessitats editorials o de contingut.

Classificació dels titulars segons si són positius, negatius o neutres

 TITULAR POSITIU
 TITULAR NEGATIU
 TITULAR NEUTRE

Relació entre la valoració dels titulars i la valoració del cos del text

6.

El periodisme de pau és a la lletra petita

Pel que fa al contingut dels articles, la classificació (positiu, negatiu, neutre) és relativament millor que la dels titulars. Així doncs, analitzat el cos del text del 20% de les notícies titulades en positiu, veiem que el 83% del contingut és en positiu, i en molt poques ocasions el contingut és negatiu (8%) o neutre (9%).

En relació als titulars de categoria negativa, sorprèn que el 57% dels articles fa un tractament positiu en el marc del periodisme de pau, mentre que un 26% s'ha catalogat com a neutre i només un 17% com a negatiu.

Finalment, i dins de les notícies que tenen titulars en la categoria de neutres —que són el 55% del total— un 45% dels articles són de categoria positiva i un 46% de categoria neutre.

7.

El País, el diari que reconeix més el conflicte

Partim de la base que aquest informe analitza la cobertura que els tres diaris han donat al conflicte entre Israel i Palestina durant divuit mesos. En aquest marc, s'han seleccionat les notícies que s'han referit al conflicte, a la seva resolució, a la violència que s'hi exerceix, a les víctimes, etc. Seguint la recomanació del periodisme de pau que diu que un dels primers passos per resoldre un conflicte és que els actors el reconeixin, es va plantejar com a objectiu saber si en els articles es reconeixia el conflicte i com es definia.

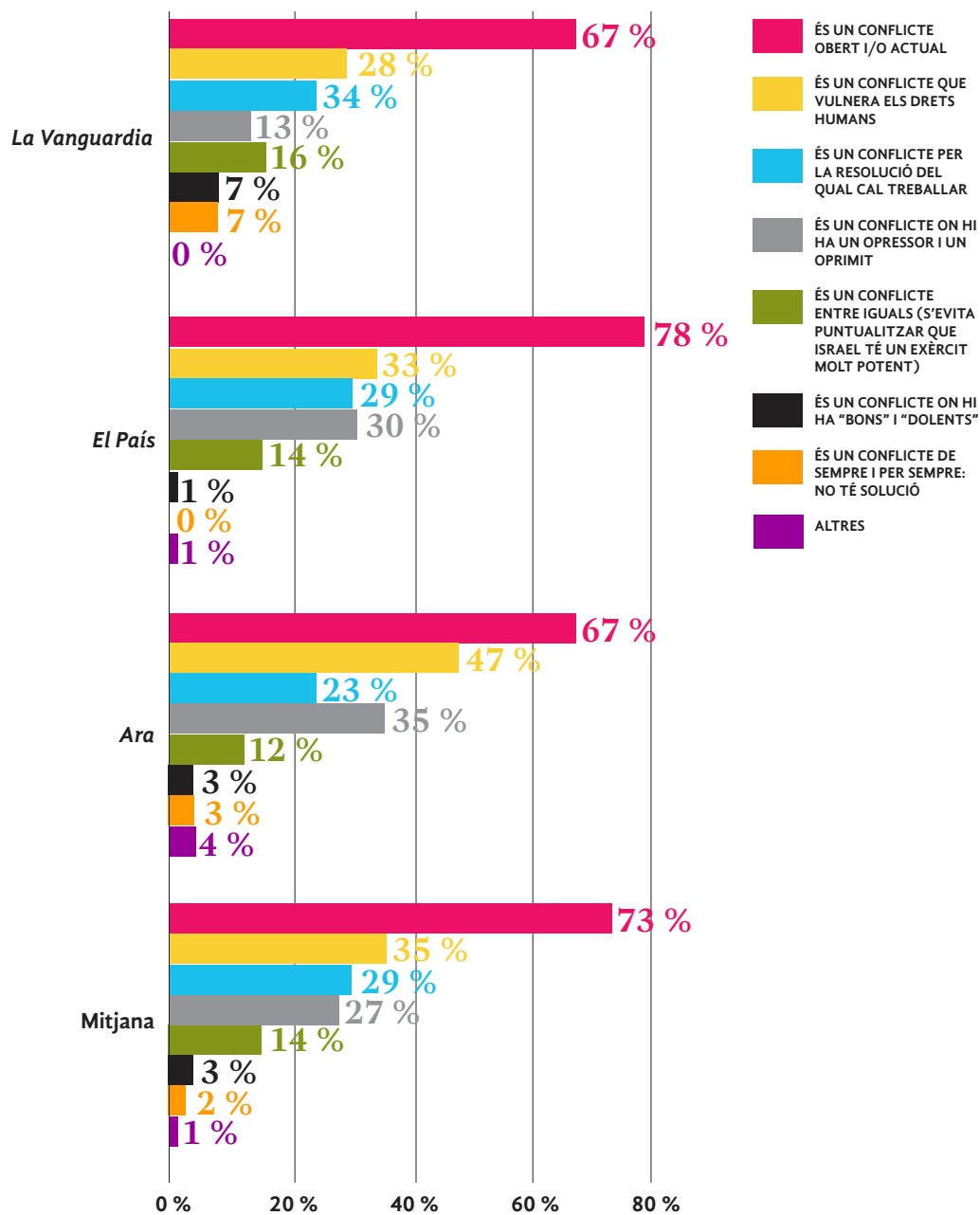
El País és el diari que reconeix més, en les seves pàgines, l'existència d'un conflicte entre Palestina i Israel: ho fa en un 80% de les notícies. Tant l'*Ara* com *La Vanguardia* estan una mica per sota, i ho reconeixen en un 70% de les peces publicades.

Aquesta dada és interessant, i vol dir que entre un 20% i un 30% de les peces publicades tracten fets ocorreguts en el territori —generalment de violència— però no els emmarquen en cap situació del conflicte. Aquesta manca de contextualització dels fets té implicacions a l'hora d'entendre els fets de les notícies, ja que al lector li falten elements.

Tanmateix, l'estudi no només s'ha fixat en si es reconeix el conflicte sinó en com es descriu el conflicte des de les pàgines dels diaris. En aquest sentit, podem afirmar que les definicions que es fan del conflicte en general, tot i ser escarides, són positives en el marc del periodisme de pau. La descripció més utilitzada per referir-se al conflicte és que “és un conflicte obert i/o actual” (1); aquesta definició es fa servir més del doble de vegades que les tres següents: “És un conflicte que vulnera els drets humans” (2), “és un conflicte per la resolució del qual cal treballar” (3) i “és un conflicte on hi ha un opressor i un oprimint” (4).

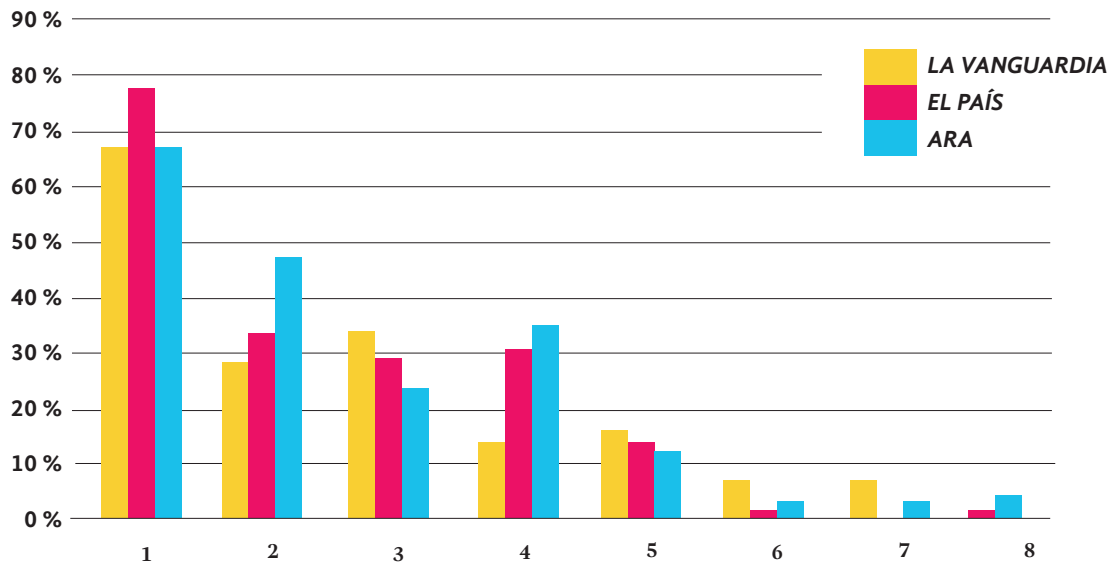
* Els resultats de la taula no sumen 100% perquè hi ha articles que fan referència a més d'una categoria.

Descripció del conflicte

Característiques del conflicte

Així com l'*Ara* focalitza la descripció a posar de manifest que en el conflicte "hi ha un opressor i un oprimit" i, en menor grau, que cal treballar en el conflicte per resoldre'l, *La Vanguardia* posa el focus en aquesta necessitat de treballar per a la resolució del conflic-

te i, en molt menor grau, en el fet que hi hagi un actor que oprimeix i un oprimit. En aquesta línia, *La Vanguardia* recull dades elevades de la categoria 5 per descriure el conflicte: "és un conflicte entre iguals (s'evita puntualitzar que Israel té un exèrcit molt potent)".

8.

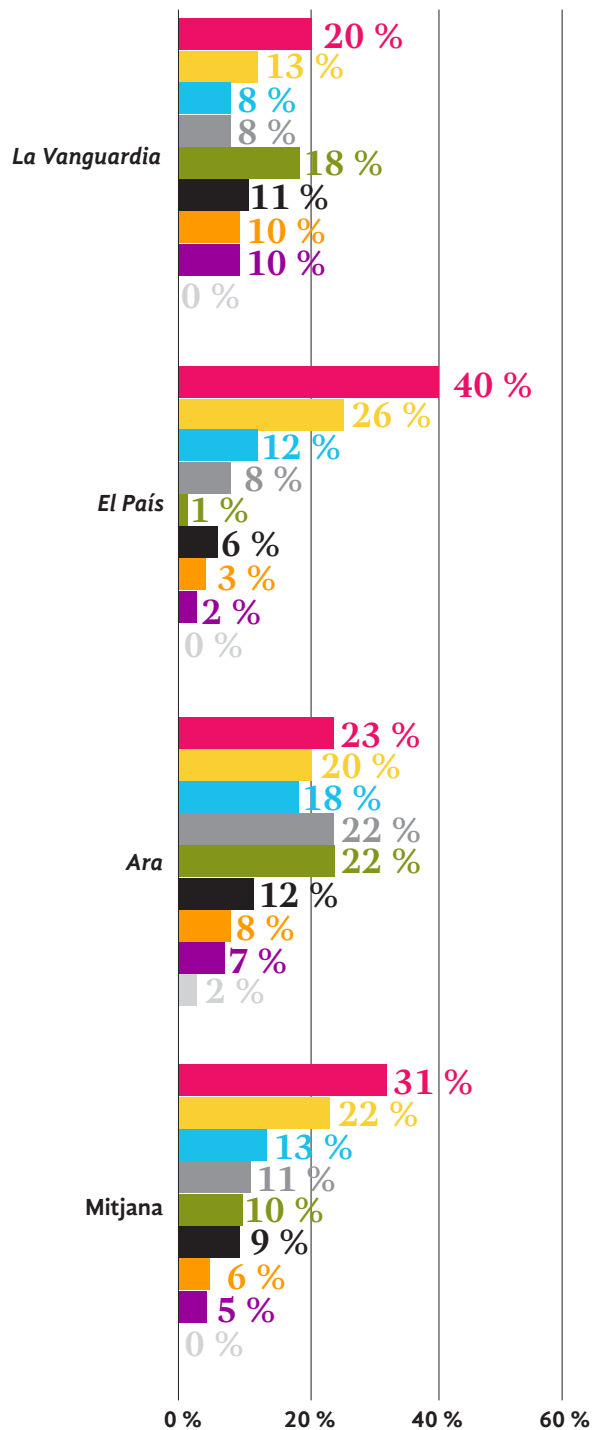
Conflicte descontextualitzat

Si bé hem vist que, en general, els mitjans reconeixen l'existència del conflicte entre Palestina i Israel, a l'hora de contextualitzar-lo no dediquen gaires caràcters. És cert que les dinàmiques de producció poden condicionar aquest fet (rapidesa en l'elaboració, manca d'espai a la pàgina...) però, des d'una perspectiva del periodisme de pau, l'explicació complexa del context d'allà on s'esdevenen els fets és molt rellevant.

En aquest sentit, **3 de cada 4 notícies analitzades reconeixen l'existència del conflicte**, però només la meitat n'expliquen l'origen o el context. Les descripcions més habituals són les referents al fet que Israel ocupa territoris palestins, i això generalment va lligat a la preferència dels diaris de referir-se a Palestina com a Territoris Ocupats i no com a Estat de Palestina.

Del total de notícies analitzades (261), només 57 recullen que el conflicte és per la propietat de la terra, pel dret de viure-hi; i tan sols 33 peces fan referència a les resolucions internacionals, a les recomanacions sobre drets humans fetes sobre els Territoris Ocupats, o altres elements que es consideren adequats per resoldre o alleujar el conflicte i donar una possibilitat de solució.

Descripció del conflicte

* Els resultats de la taula no sumen 100% perquè hi ha articles que fan referència a més d'una categoria.

- S'EXPLICA QUE ISRAEL OCUPA TERRITORIS PALESTINS.
- S'EXPLICA L'ORIGEN DEL CONFLICTE: ÉS UN CONFLICTE SOBRE LA PROPIETAT DE LA TERRA, EL DRET DE VIURE-HI. ÉS UN CONFLICTE DE CONVIVÈNCIA.
- ES RECORDEN I/O S'ASSENYALEN LES RESOLUCIONS INTERNACIONALS APROVADES (DE L'ONU...), LES RECOMANACIONS SOBRE DRETS HUMANS FETES SOBRE ELS TERRITORIS OCUPATS, O ALTRES ELEMENTS QUE ES CONSIDEREN ADEQUATS PER RESOLDRE O ALLEUJAR EL CONFLICTE I DONAR UNA POSSIBILITAT DE SOLUCIÓ.
- S'EVIDENCIEI LES CONDICIONS DESIGUALS DEL CONFLICTE.
- NO S'EXPLICA QUE ISRAEL VA EXPULSANT POBLACIÓ PALESTINA DEL TERRITORI.
- ES PRESENTA COM UN CONFLICTE RELIGIÓS: ENTRE MUSULMANS I JUEUS.
- ES PRESENTEN ELS ACTORS ENFRONTATS COM SI ES TROBESSIN EN LA MATEIXA SITUACIÓ: NOMBRE D'EFFECTIUS MILITARS, MATEIXOS RECURSOS ARMAMENTÍSTICS, CAPACITAT SIMILAR DE DEFENSA...
- ES PRESENTA COM UN CONFLICTE SOCIAL ENTRE POBLACIÓ CIVIL.
- ALTRES.

9.

Fets aïllats o violència d'un conflicte?

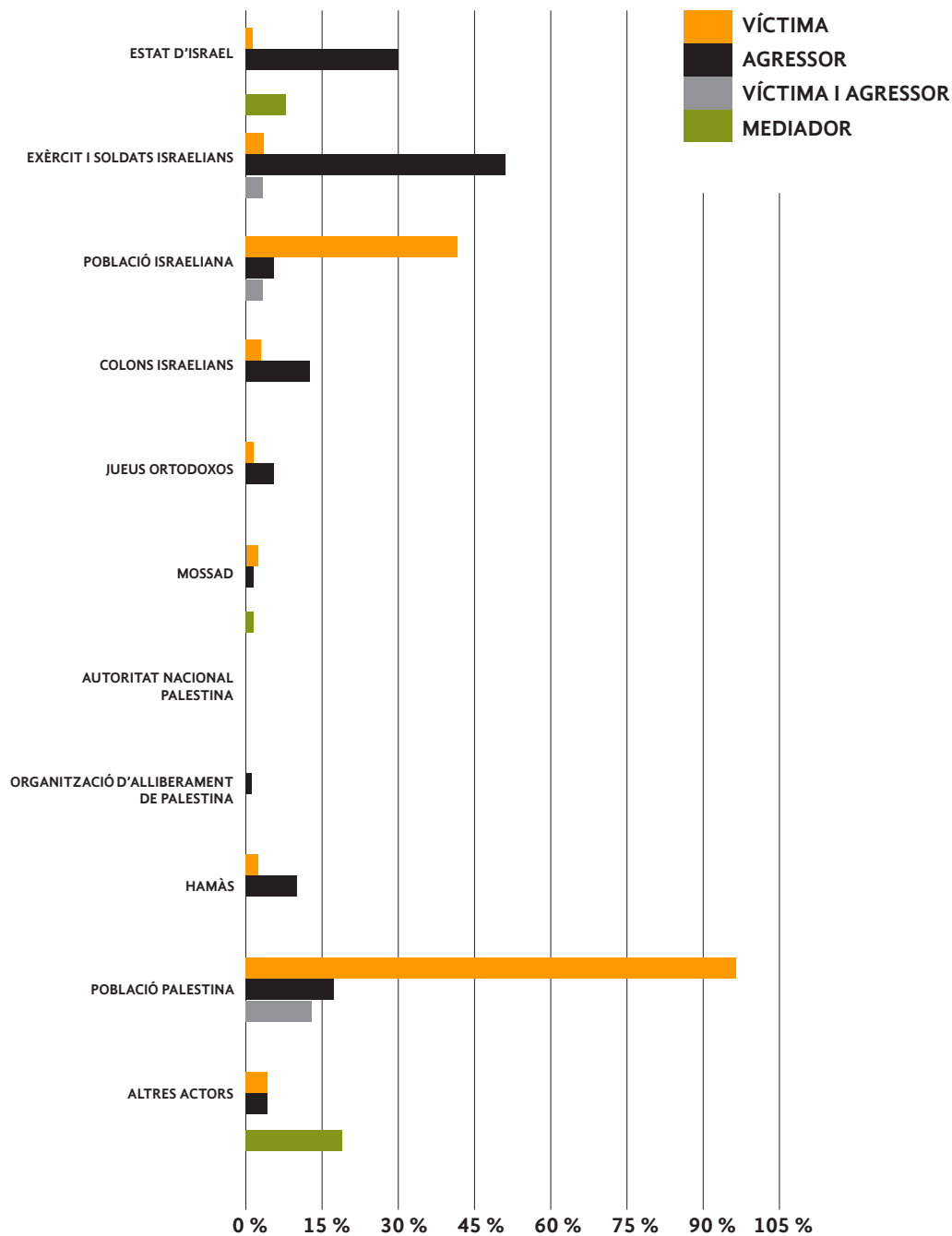
Tal com s'explica en la metodologia, dins l'apartat del contingut també s'ha fet atenció a les accions del conflicte publicades als diaris: atacs, atemptats, enfrontaments, destrucció de cases, ocupacions, privació de llibertat, robaris, incendis... I s'ha registrat si les accions s'havien explicat en relació amb els actors (agressors, víctimes, mediadors) que hi havien participat o no. Amb l'anàlisi de les dades, s'ha pogut comptabilitzar també si les notícies que inclouen l'explicació d'accions concretes reconeixen a la vegada el conflicte. Així doncs, **en el 68% de les notícies que en parlen es reconeix que l'acció en qüestió té lloc en el marc d'un conflicte.**

Però cada diari ha tingut un funcionament diferent. El diari *Ara* parla d'accions concretes en el 72% dels articles, però només en el 65% d'aquests articles es reconeix el conflicte. **Això vol dir que el 35% de les notícies que parlen d'un fet concret no se situen en el conflicte entre Israel i Palestina.**

En el cas de *La Vanguardia* i *El País*, aproximadament el 50% de les notícies donen visibilitat a una acció concreta. *El País* situa l'acció en el conflicte en el 77% d'aquests articles, mentre que *La Vanguardia* només ho fa en el 51%.

Pel que fa als actors esmentats en les accions, els hem organitzat segons si eren definits com a víctimes, com a agressors o com a mediadors. I agafant el nombre total de notícies, el resultat és que en 98 articles apareix la població palestina com a víctima. L'actor protagonista de les agressions és l'exèrcit d'Israel (soldats, militars). Hi ha també registrats els actors que fan de víctima i d'agressor al mateix temps, focalitzats sobretot en la població palestina. Això passa sobretot en el període anomenat "revolta dels ganivets", en què alguns ciutadans palestins van atacar població israeliana i van ser abatuts per l'exèrcit.

Categories dels actors en el conflicte

* L'Organització d'Alliberament de Palestina apareix en una sola informació, i ho fa en la categoria de *mediador*

Els membres de l'exèrcit israelià protagonitzen les agressions i, alhora, l'Estat d'Israel és l'actor que apareix en més ocasions (un total de set vegades) com a mediador en el conflicte. De fet, **la figura del mediador del conflicte és la més invisibilitzada: ni hi és ni se l'espera.**

10.

El tercer sector no és font d'informació

Les fonts d'informació utilitzades per elaborar les notícies també han estat objecte d'estudi en aquest informe. Tal com s'explica en la metodologia, s'han detectat i classificat les fonts en deu categories, i una onzena recull aquells articles en els quals no s'especifica la font o no pot ser identificada.

Les dades aconseguides ens diuen que la principal font d'informació que fan servir els periodistes per explicar el conflicte entre Palestina i Israel és una font oficial d'Israel: pot ser el govern i els seus membres o polítics de l'oposició. També es consulten les fonts oficials palestines, però la meitat de vegades que les israelianes. Com que els mitjans que hem analitzat tenen corresponsalia al Pròxim Orient, la segona categoria de font d'informació que se'n deriva de l'estudi són els testimonis sobre el terreny: població civil, soldats, periodistes...

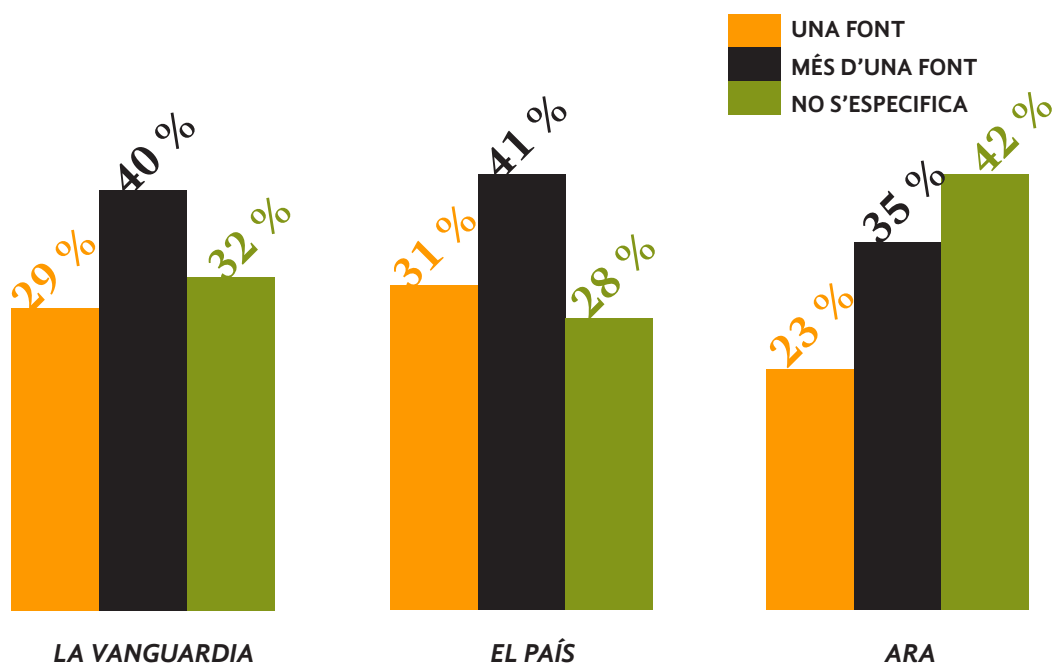
En un segon nivell, es registren com a fonts els organismes internacionals, seguit de fonts expertes (especialistes, acadèmics...) i ONG israelianes.

Finalment i com a fonts minoritàries, apareixen fonts documentals, ONG palestines i, en l'últim estament, ONG catalanes. **Només cinc notícies de 261 han donat veu a associacions catalanes** (tres articles a *El País*, un article a *l'Ara* i un altre a *La Vanguardia*). Les dades posen de manifest que els periodistes i els mitjans en general no consulten ni utilitzen les entitats del tercer sector ni els seus recursos per elaborar les notícies.

L'estudi també ha servit per analitzar el nombre de fonts que fan servir els mitjans. *L'Ara* és líder a no especificar l'origen de les informacions que publica i, en canvi, *El País* ressalta per publicar els articles amb més d'una font. Tanmateix, la tendència és

Només cinc notícies de 261 han donat veu a associacions catalanes

Fonts a les notícies

compartida i, entre els tres diaris, la suma de les notícies que només es nodreixen d'una font i les notícies que no especifiquen cap font representa el 60% de les peces informatives, aproximadament.

---

7. Resultats de l'anàlisi de la cobertura televisiva del conflicte entre Israel i Palestina

Els resultats que es presenten a continuació s'han extret de l'anàlisi de 118 peces periodístiques que han cobert el conflicte entre Israel i Palestina i han estat emeses per TV3 i RTVE entre l'1 d'abril del 2015 i el 30 de setembre del 2016. Per a la selecció de les informacions, s'han triat les peces que contenen les paraules clau definides per l'estudi, que són, en català i en castellà: Palestina, palestins, palestinos, Israel, israelians i israelíes. I també les ubicacions Gaza, Franja de Gaza, Ramala, Ramallah, Jerusalem, Jerusalén, Cisjordània i Cisjordania.

40

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

S'han analitzat
118 peces
periodístiques
que han cobert
el conflicte entre
Israel i Palestina.

Del total de peces analitzades, 46 (39%) han estat elaborades pels serveis informatius de TV3, i 72 (61%) pels de RTVE. Així doncs, en el mateix període de temps, **RTVE ha emès de mitjana una notícia sobre el conflicte entre Palestina i Israel a la setmana, mentre que TV3 n'ha emès una cada dotze dies.**

La immensa majoria (93%) d'aquestes cobertures periodístiques s'ha presentat en format de notícia informativa. En canvi, els formats que permeten d'aprofundir en les temàtiques o que són més creatius, com ara reportatges (4%) i entrevistes (3%), han tingut una presència residual a les pantalles.

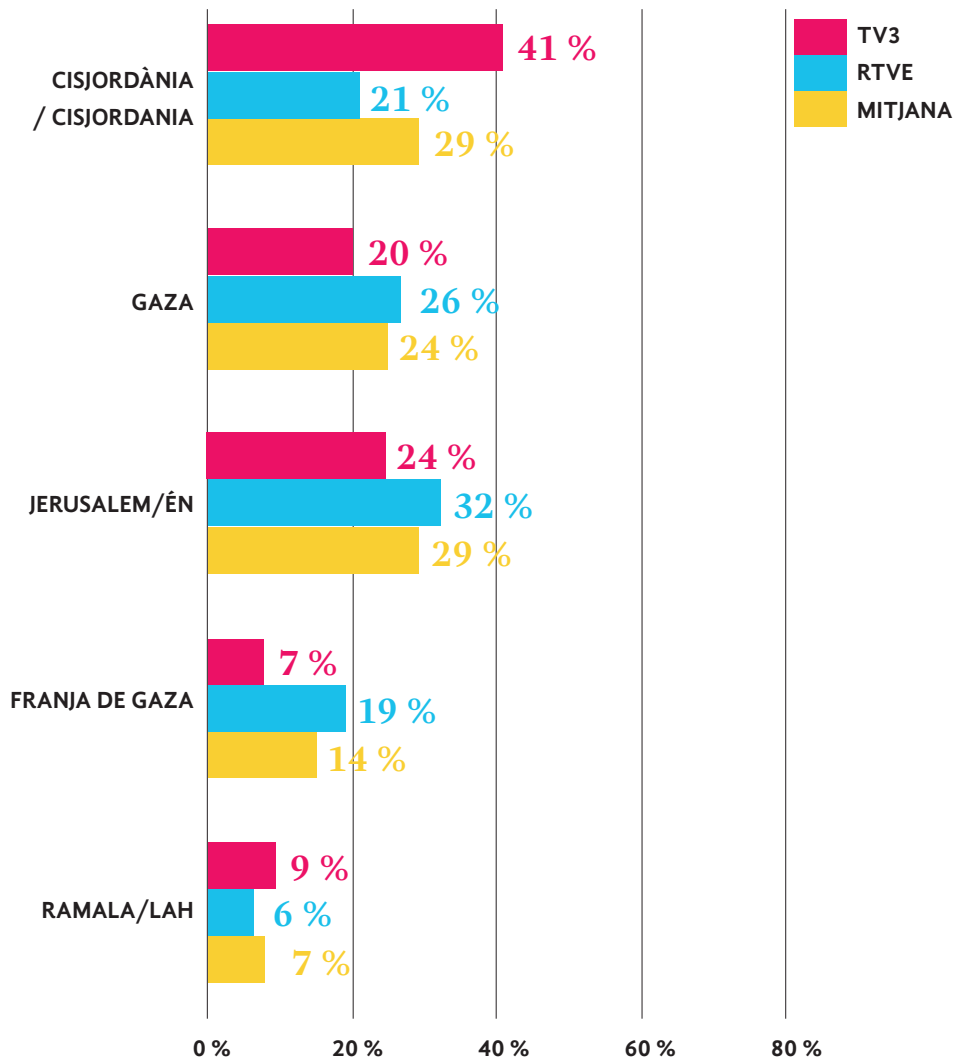
L'estudi de les paraules clau ha permès de saber on situen les informacions els dos mitjans de comunicació. Val a dir que poc més

de la meitat, el 62%, assenyalen l'indret concret on succeeixen els fets. Dins d'aquestes peces hi ha un primer bloc amb les localitats que han tingut més cobertura, que són Cisjordània i Jerusalem: s'hi refereix el 29% de les informacions, respectivament; mentre que les informacions sobre Gaza capital són el 24%. D'una manera més minsa hi ha referències a la Franja de Gaza (14%) i a Ramallah (7%). La resta d'informacions analitzades, el 38%, no ubiquen els fets en cap indret concret, ni en territori palestí ni en l'Estat d'Israel.

Les dades també fan visible que en **4 notícies de cada 5 el conflicte entre Israel i Palestina és el tema central.** En el 22% de les informacions el conflicte queda relegat a un segon terme.¹¹

11 A l'apartat 9 (pàgina 56) s'explica la metodologia de l'anàlisi de la televisió.

Tant per cent de notícies segons lloc d'origen

1.

És un conflicte però no es vulneren els drets humans

Segons les informacions analitzades, es tracta d'un conflicte obert, llarg i ple d'intents de resolució sense resultats positius; d'intents frustrats on els actors desconfien de les possibles sortides i acords. Quan s'analitza el context en què es presenten les informacions, s'explica l'origen del conflicte: neix per la propietat de la terra i el dret de viure-hi, cosa que situa el conflicte en un problema de convivència vigent. Les peces periodístiques sovint fan referència a l'augment de la tensió arran dels atacs i al clima de violència creixent. Per exemple: "La situació a la zona és d'alta tensió des de fa setmanes, encara més des que dijous van ser assassinats dos colons jueus" (4 d'octubre del 2015, TV3). I això justifica noves mesures de seguretat en contra d'una de les comunitats implicades: "En nom de la seguretat dels colons que viuen en un territori que segons les Nacions Unides no és seu, Israel pot acabar imposant unes mesures de control que asfixiïn encara més la vida dels palestins" (16 d'octubre del 2015, TV3).

En un 15% de les informacions analitzades dels dos canals de televisió, s'assenyala l'ocupació israeliana com a principal font de conflicte. I en un percentatge menor, es diu que l'ocupació de territoris representa una vulneració dels drets humans. En aquest darrer cas, generalment es recorda com les mesures excepcionals aplicades per un dels actors fan créixer les tensions. Una informació de l'abril del 2015 diu: "Ho han advertit repetidament l'ONU, jutges del TPI, ONG i assessors del Govern israelià: demolir cases com a càstig en territoris ocupats contravé la legalitat internacional. Aquest any, el govern de Benyamín Netanhayhu l'ha triplicada, de la mateixa manera que ha triplicat la construcció d'habitatges només per jueus a Cisjordània" (13 d'abril del 2016, TV3).

Les informacions que relacionen l'ocupació amb els fets violents relatats també expliquen la situació de la població palestina, de desesperació i impotència, emprant fonts provinents de tots els actors: "En aquest clima de tensió permanent i de falta de qualsevol perspectiva d'acord, a l'octubre van començar una sèrie d'atacs gairebé diaris de palestins contra israelians" (3 de gener del 2016, TV3).

En aquest sentit, les interpretacions són compartides per tots els actors. Hi ha de-

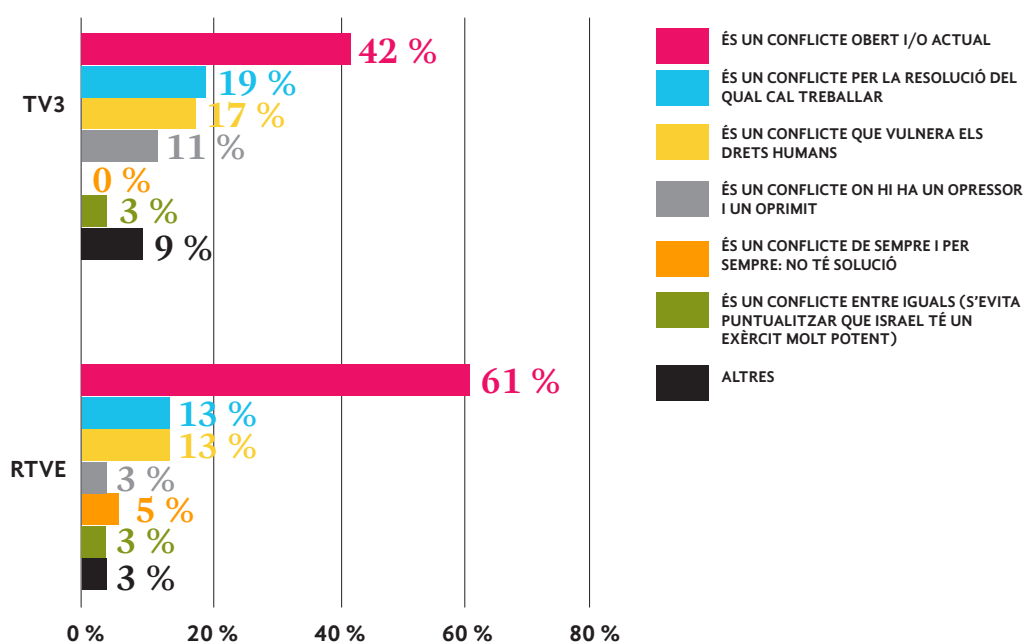
tall de les informacions sobre la divulgació d'informes dels serveis secrets israelians, el govern i l'exèrcit en relació al clima que es viu en els Territoris Ocupats. També en les declaracions de les autoritats palestines. Els episodis de violència de la “revolta dels ganivets” són desvinculats de qualsevol acció programada dels agressors. La informació del 12 de novembre del 2015 de TV3 diu: “Avui s’ha fet públic un informe dels serveis secrets en què s’assegura que l’onada d’atacs de ganivets de palestins contra israelians que ja va de baixa són actes espontanis de desesperació, sense cap organització ni moviment que els coordini.” En una altra informació, de l’octubre del 2016, el corresponal de TV3 parla dels joves que protesten contra l’exèrcit israelià: “Són els que alguns ja anomenen la generació Oslo, joves palestins nascuts després del 1992, quan es va creure que la creació d’un Estat palestí era possible. Ara, molts d’ells, nois i noies universitaris, viuen la frustració d’anys d’ocupació sense cap expectativa, tips de controls i humiliacions. Els trenta palestins morts com a autors d’atacs o en disturbis tenien entre dotze i vint-i-set anys” (14 d’octubre del 2016, TV3).

En la construcció d’un periodisme de pau, els conflictes responen a necessitats no

completres, a objectius enfrontats que poden derivar en violència. Els periodistes, segons, Galtung poden “transformar el conflicte, explicar-lo de manera entenedora en tota la seva complexitat, contextualitzar-lo, analitzar les causes tant estructurals com culturals, determinar els actors, analitzar les necessitats i objectius dels actors, ressaltar els elements compartits dels sectors implicats, atendre les víctimes i visibilitzar els efectes de la violència”. I generalment ho fan. Ara bé, no fan tan sovint de definir aquesta situació de vulneració dels drets humans. En aquest sentit, **les informacions que fan referència o esmenten que es vulneren els drets humans no arriben, en cap dels dos canals televisius, al 20%.**

En aquesta línia, l’estudi s’ha fixat en la manera com els mitjans de comunicació es refereixen al conflicte. La descripció utilitzada en el 42% de les notícies de TV3 i el 61% de les notícies de RTVE és la d’un “conflicte obert i/o actual”. En segon terme, i molt per sota, es descriu com “un conflicte per la resolució del qual cal treballar”, i en termes similars es descriu com un “conflicte que vulnera els drets humans”. A continuació, la taula detalla cada una de les categories que s’han utilitzat per recollir com els mitjans descriuen el conflicte entre Israel i Palestina.

Descripció del conflicte

2.

Autors: cròniques sobre el terreny

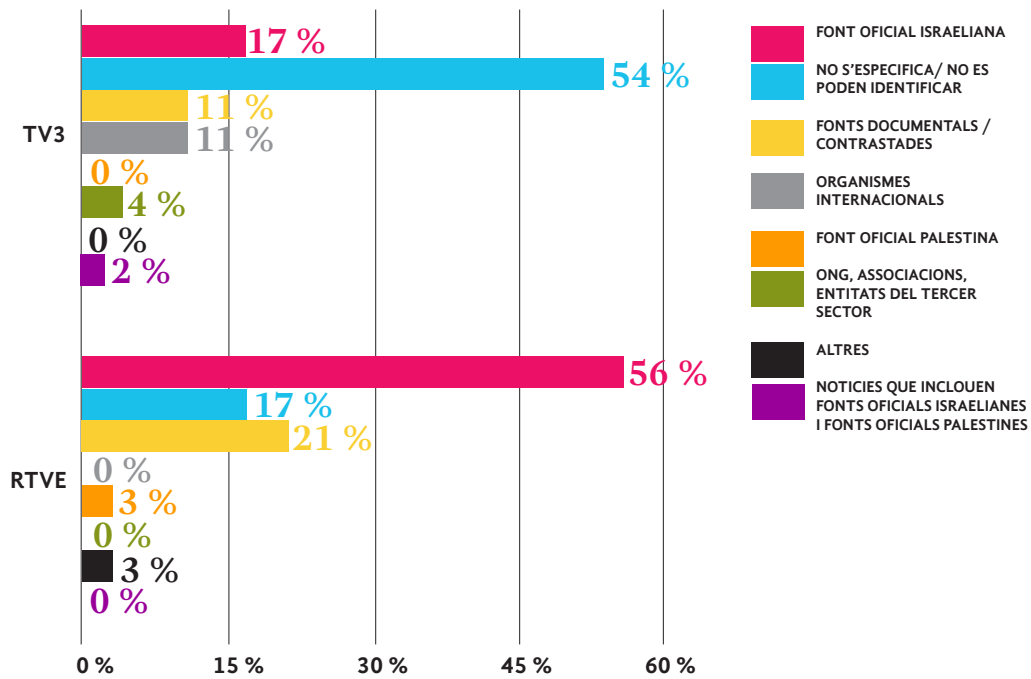
Les fonts d'informació no són objectives i tampoc no ho són les opinions de les fonts oficials. Els mitjans que vulguin fer periodisme de pau hauran de superar el monopoli de les fonts oficials, contrastar totes les informacions i donar veu a tots els actors i mostrar totes les perspectives del conflicte. D'aquesta manera, es fan més comprensibles les necessitats i els objectius de cadascuna de les parts. Els dos canals de televisió analitzats disposen de corresponsals sobre el terreny que donen pas a les informacions. Però **les fonts directes utilitzades per a la confecció de les notícies, en la seva majoria, no es poden identificar (32%)**. Són fets que s'acompanyen d'imatges de recrus adients i actualitzades. D'una altra banda, les que sí que es poden identificar fan referència a fonts oficials. I les organitzacions internacionals i les ONG tenen un paper residual com a fonts d'informació, **només són identificades com a tals en un 2% de les informacions**.

Les informacions que compten amb els organismes internacionals com a font (per exemple, l'ONU) arriben a un 4%. En la majoria, s'hi destaca el paper de mediadors en el conflicte i es recorden les resolucions internacionals que poden conduir cap a una solució. Sobre les ocupacions, una peça de l'abril del 2016 diu: "A banda de noves resolucions de l'ONU, les campanyes civils palestines demanen que Israel hagi de pagar un cost per les que incompleix sistemàticament" (13 d'abril del 2016, TV3). O aquesta altra, de l'octubre del 2016: "L'ONU critica Israel per un ús excessiu de la força, però Netanyahu diu textualment que farà servir tots els mitjans perquè torni la calma", durant els episodis de violència de la "revolta dels ganivets" (13 d'octubre del 2016, TV3). A banda, puntualment s'inclouen les denúncies de les organitzacions, com aquesta del juny del 2016: "Nombroses ONG i fins i tot soldats israelians han denunciat atacs contra edificis d'habitatges i també contra escoles" (15 de juny del 2016, TV3). Cal recordar que són precisament aquests actors els qui ofereixen opcions per a una resolució pacífica, i que sense la seva visió, la perspectiva de resoldre el conflicte és encara més allunyada.

Un 17% de les fonts fan referència a informes i estudis acadèmics o tenen una base documental. Les fonts oficials israelianes,

siguin el govern, els partits i mandataris o bé l'exèrcit, representen un 41% del total de les informacions analitzades. En el cas de l'Autoritat Palestina, un 2% de les informacions la tenen com a font, i en totes apareix juntament amb alguna altra font.

Fonts de les notícies

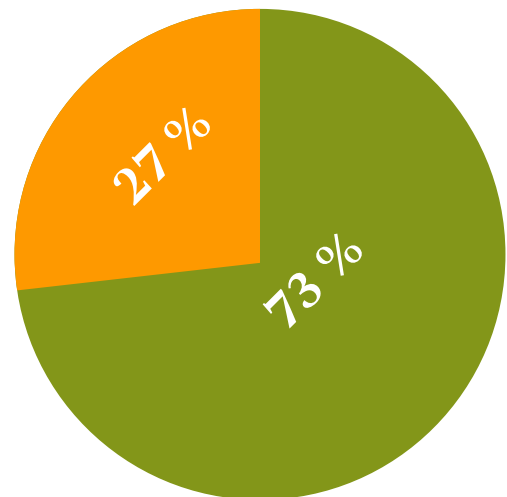

3.

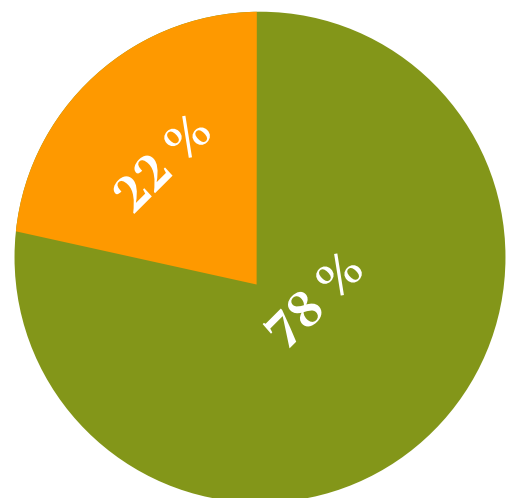
Israel és un estat, Palestina és un problema de seguretat

Per a la selecció de les informacions, s'han triat aquelles que contenen com a mínim una de les paraules clau definides en la metodologia. Un 81% de les informacions fan referència o contenen el terme *Israel*, mentre que només el 49% inclouen la paraula *Palestina*. D'una altra banda, el 50% de les informacions tenen la paraula clau *palestins*, i *israelians* es troba en el 16% de les peces. Així, les dades recollides mostren que, si bé és cert que el terme *Israel* apareix més que *Palestina*, el mot *palestins* surt tres vegades més que *israelians*. Això potser passa perquè els mitjans de comunicació parlen sovint de l'*Estat d'Israel* i dels *Territoris Palestins Ocupats*.

TV3

RTVE

PALESTINS
ISRAELIANS

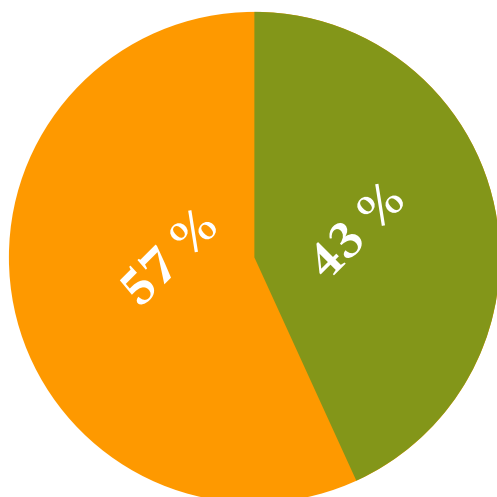
Entre els actors en conflicte, Israel apareix en la majoria d'informacions com a subjecte normalitzat, sovint sense ser qüestionat o amb una actualitat deslligada del conflicte. En aquest sentit els mitjans esmenten, per exemple, informacions que fan referència a les altes temperatures durant l'estiu, a l'entrada de l'ultraconservador Lieberman al govern israelià, o a "la bombolla d'Israel", en relació amb el caràcter cosmopolita de Tel-Aviv dins d'un estat conservador. En les informacions referides al conflicte també es considera la violència com un problema intern israelià, de seguretat nacional.

La majoria d'informacions que inclouen el terme *Palestina* parlen del conflicte territorial que implica tots dos estats. De moltes de les peces, se'n desprèn que **Israel és un estat, un actor de primer ordre, mentre que Palestina és un problema de seguretat**. Per exemple, enmig dels atacs protagonitzats per palestins, el primer ministre israelià "Benyamín Netanyahu aprova el seu nou paquet de mesures especials; mesures com ara el desplegament d'agents de seguretat al transport públic, controls a la sortida dels barris àrabs de Jerusalem o l'embargament de béns dels atacants" (14 d'octubre del 2015, RTVE1). O també: "Els alcaldes de Jerusalem i Asdod han recomanat als ciutadans que tinguin armes i que les duguin a sobre per repel·lir atacs" (21 d'octubre del 2015, RTVE1).

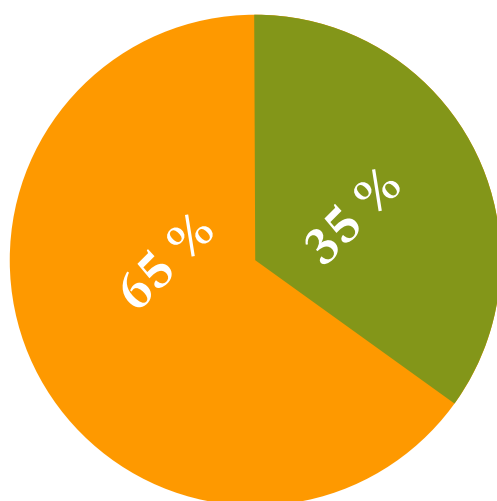
En aquest sentit, i tal com recull el periodisme de pau, cal tenir present l'àmplia incidència que tenen els mitjans de comunicació, que poden fomentar "comportaments agressius, justificar accions bèl·liques, formar estereotips, imatges de l'enemic, demonitzacions"; i també la seva responsabilitat de cara a "estimular exigències d'actuació, canvis de polítiques o trencar distàncies", en paraules de Vicenç Fisas, director de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB.¹²

12 FISAS, V. (1998):
Cultura de paz y gestión de conflictos.
Barcelona: Icaria.

TV3

RTVE

PALESTINA
ISRAEL

4.

A la recerca d'un mediador en el conflicte

Per a l'anàlisi de l'informe s'ha comptat amb categories d'actors, segons el sentit de les informacions; aquests s'han catalogat com a víctimes, agressors o mediadors. Entre els actors a adjudicar aquestes categories, s'hi compten l'Estat d'Israel, l'exèrcit i els soldats israelians, la població israeliana, els colons israelians, els serveis secrets israelians (Mossad), l'Autoritat Nacional Palestina, l'Organització d'Alliberament Palestina (ANP), Hamàs i la població palestina.

L'estudi ha registrat que **l'Estat d'Israel apareix com a agressor en un 50% de les informacions, sobre diversos episodis i fets relatats. En un 29% dels casos apareix com a víctima i en un 21%, com a mediador neutral.** Aquesta darrera posició de mediador li és assignada per informacions que fan referència a la contenció de les ocupacions il·legals de colons o a la investigació judicial i el processament d'ultraortodoxos que van protagonitzar episodis de violència contra la població dels territoris ocupats, per exemple.

Pel que fa a l'exèrcit i els soldats israelians, apareixen en un 65% de les informacions en la figura d'agressor, en un 32% en el de víctima, i en un 3% en el de mediador. Amb unes dades semblants, hi trobem soldats israelians, que apareixen en un 53% com a agressors, i en un 47% com a víctimes.

La població israeliana apareix com a víctima en el 92% de les informacions que esmenten algun incident o agressió. En el cas dels colons israelians, apareixen com a agressors i víctimes en la mateixa proporció.

En la figura de mediador, els serveis secrets israelians apareixen en un 75% de les notícies analitzades. Això s'atribueix al fet que van publicar informes sobre la no conveniència de l'ús de la força contra la població palestina i que, en l'anàlisi dels atacs amb ganivets ocorreguts durant el període analitzat, negaven que els autors dels atacs fossin cap grup organitzat. En el cas de l'Organització per l'Alliberament de Palestina (OAP), en l'única informació on apareix ho fa com a mediador neutral.

Les informacions atorguen un paper preeminent, com a actors principals, a l'exèrcit israelià i als colons israelians. En menor mesura, a la població palestina, que queda com a agressor i víctima en la mateixa proporció perquè

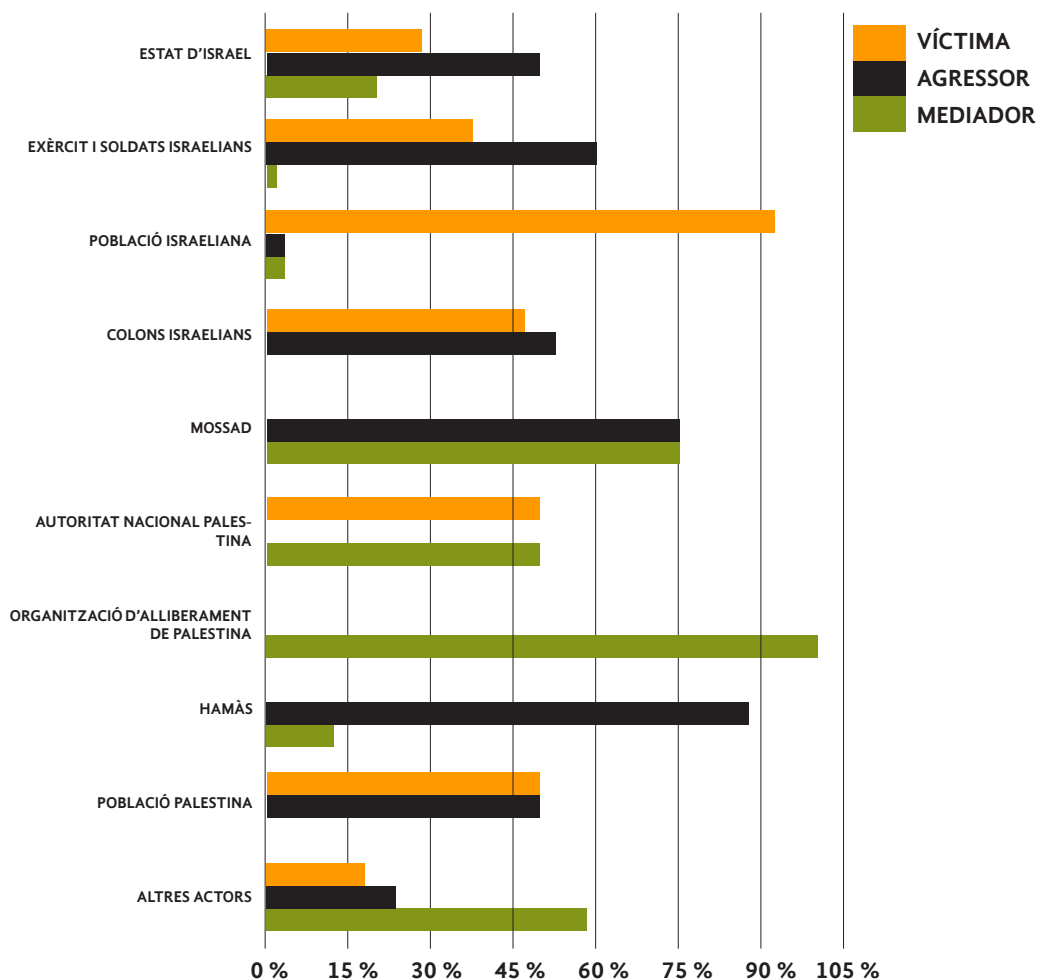

els palestins són protagonistes i víctimes de l'anomenada "revolta dels ganivets." Així, per exemple, trobem una notícia sobre "dos palestins armats amb un ganivet i una pistola" que "maten un israelià i en fereixen cinc més" (13 d'octubre del 2016, RTVE). O una altra que diu: "Centenars de palestins es van concentrar a Hebron amb fotografies de divuit palestins morts en les darreres setmanes, entre els quals cinc menors abatuts per forces israelianes per, suposadament, haver apunyalat o atacat soldats israelians o civils." En aquesta manifestació, "des de la banda palestina es van llançar pedres, i els soldats van respondre-hi amb munició real", i va acabar amb "almenys, onze persones ferides de bala", segons l'hospital governamental d'Hebron.

En la taula següent es detalla la posició que tenen cada un dels actors en el conflicte.

Finalment, es constata que hi ha informacions que es presenten en un format molt més complet, amb independència del temps que dediquen al cas, que no pas unes altres. Pel que fa a les notícies més ben explicades, trobem una multitud de fets, fonts contrastades, una varietat de testimonis sobre el terreny i un dibuix acurat del context; tot plegat ajuda a comprendre el conflicte de fons. D'una altra banda, hi ha notícies que se cenyeixen a tractar la "qüestió palestina" com un aspecte més de l'actualitat política d'Israel. També cal dir que hi ha una absència notable del *mediador neutral*, i això acompanya la tesi que es tracta d'un conflicte obert i/o actual sense perspectives de solució i, per tant, no hi ha una posició sòlida per identificar l'origen del conflicte.

Categories dels actors en el conflicte

* L'Organització d'Alliberament de Palestina apareix en una sola informació, i ho fa en la categoria de *mediador*

8. Metodologia de l'anàlisi de la premsa escrita

Objecte d'estudi, mostra i període d'anàlisi

L'informe s'ha dut a terme a partir de l'anàlisi de tres mitjans de premsa escrita: *El País Catalunya*, *La Vanguardia* i el diari *Ara*. L'elecció s'ha fet considerant que tots tres rotatius tenen edició a Catalunya —marc on hem centrat l'informe— i, alhora, que aquests diaris tenen un interès per la cobertura d'esdeveniments internacionals, sigui per la gran presència de la secció dins el diari o perquè destinen un periodista corresponsal a la zona.

El període d'estudi ha estat de l'1 d'abril de 2015 al 30 de setembre de 2016. L'anàlisi arrenca amb la incorporació de Palestina com a membre de ple dret de les Nacions Unides (des del 2012 hi assistia com a membre observador). El canvi coincideix amb el seu ingrés a la Cort Penal Internacional (CPI) i ve precedit per la consideració de Palestina com a Estat. L'estudi de la cobertura dels mitjans acaba divuit mesos després, un temps que el Grup de Periodistes Ramon Barnils considerem idoni per poder extreure conclusions i donar resposta als objectius establerts.

L'estudi se centra en el conflicte entre Palestina i Israel. S'ha entès que s'analitzen com a conflicte aquelles peces periodístiques que fan referència a:

- a) Les accions de violència física sobre territoris i/o població d'Israel i Palestina: atacs, atemptats, assassinats, bombardejos, ocupacions de cases, expulsions del territori...
- b) Accions de violència indirecta sobre la població civil: manca d'accés a les necessitats bàsiques (habitatge, aigua, electricitat, hospitalització, escolarització, mercat laboral...), impossibilitat de lliure circulació de materials i persones (*checkpoints*, suspensió del servei de transports públics, aixecament de murs, tancament de fronteres...)

50

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

Per a l'anàlisi, s'han seleccionat les peces periodístiques publicades a la premsa escrita en el període especificat que incloïen com a mínim una de les paraules que vam considerar clau perquè estaven relacionades amb el territori, els seus habitants i el conflicte entre ambdós països, en català i en castellà: Palestina, palestins, palestinos, Israel, israelians, israelís, Gaza, Franja de Gaza, Ramala, Ramallah, Jerusalem, Jerusalén, Cisjordània i Cisjordania.

Tanmateix, no s'han analitzat les peces que, tot i contenir alguna de les paraules clau no feien referència a l'objecte d'estudi: el conflicte entre Palestina i Israel.

Metodologia d'anàlisi

Per a l'estudi, s'han analitzat el nombre de peces periodístiques publicades en relació amb el conflicte, la importància del conflicte dins la notícia, la secció on ha aparegut la peça, el gènere de la informació, l'espai que ocupa l'article en la pàgina i els elements que el configuren: titular i cos del text. També s'han analitzat les fonts d'informació utilitzades i qui n'ha estat l'autor.

Secció i gènere

Aquestes són dues variables clàssiques en l'anàlisi quantitativa de contingut d'estudis similars al que ens ocupa. Ajuden, sobretot, a detectar la cobertura no previsible dels mitjans. Per exemple, en aquest cas i tractant-se d'un conflicte d'àmbit internacional, la lògica fa pensar que els articles que s'hi refereixin es publicaran a la secció d'internacional. Tanmateix, el fet de registrar-ho visibilitza en quines altres seccions té cabuda aquesta cobertura, ja que els conflictes es poden tractar des de molts punts de vista, vessants i aspectes. Passa igual amb el gènere de les peces.

Hem catalogat les peces periodístiques segons la secció on han estat publicades: Editorial, Opinió (inclou articles de periodistes del diari, cartes al director i la primera pàgina esquerra del diari *Ara*), Internacional, Societat, Política, Contraportada, Cultura (inclou les informacions publicades al suplement dels diaris). En la primera fase de l'anàlisi es va

incloure la secció d'Economia perquè s'havia detectat un nombre considerable de notícies que contenien la paraula clau *Israel*. Finalment, però, aquestes peces no han estat analitzades perquè no tenien com a eix central el conflicte amb Palestina.

Pel que fa al gènere, s'han classificat entre notícia, breu, reportatge, entrevista (directa o indirecta), crònica, editorial, articles d'opinió (de periodistes i experts) i cartes al director/dels lectors.

Espai que ocupa la notícia

Un altre dels aspectes clàssics en l'anàlisi de contingut és l'espai que ocupen els articles dins la pàgina de cada diari. Aquesta informació ajuda a radiografiar la cobertura que fan els mitjans dels esdeveniments, ja que la importància que els donen es tradueix en l'espai que dediquen a explicar-los.

L'anàlisi de l'espai que ocupen els articles en la pàgina de cada diari s'ha fet a partir de tres categories. Així, s'ha marcat com a *notícia principal* les peces que fan de notícia d'obertura. Per detectar-les, s'ha tingut en compte que són la notícia més visible, la que ocupa més espai. Com a *notícia secundària* s'han seleccionat les peces que ocupen menys espai que la principal en una pàgina, i/o que estan situades per sota del primer titular. Finalment, les peces petites, breus o presentacions de temes a l'interior s'han inclòs en la categoria de *resta de notícies*.

Els elements per determinar si una notícia és d'obertura, secundària o breu han estat: la posició dins la pàgina, l'espai que ocupa, la mida de la tipografia, la negreta i si va acompanyada de fotografia o d'algun element infogràfic. A banda, s'ha tingut en compte el disseny de cada diari analitzat. Com que cadascun té una maquetació específica, pot passar que un diari dediqui el 75% de la pàgina a la notícia principal i que un altre només hi dediqui el 30%, però no per això deixa de ser considerada notícia principal, ja que en la seva maqueta ho és. També hi ha la possibilitat que en una mateixa pàgina hi hagi dos temes secundaris: potser en un s'hi prioritza la lletra i, en l'altre, la imatge. Això és fàcil de detectar si es veu clarament que la resta dels articles de la pàgina són breus.

El contingut: periodisme de pau

Tal com s'ha explicat anteriorment,¹³ el marc teòric d'aquest estudi és el periodisme de pau, que entén que els mitjans també poden treballar per la resolució dels conflictes, incidint a reduir la tensió, invertint en el tractament digne dels actors i denunciant la vulneració de drets humans.

Importància de l'objecte d'estudi

L'anàlisi ha determinat que una notícia té una *importància 1* quan el tema central de la peça informativa és el conflicte i/o la seva resolució. Aquesta categoria inclou articles centrats a explicar: agressions, assassinats, ocupacions de terres, expulsió de població, però també boicots, pèrdua de drets de la població, informes d'estudi d'esdeveniments passats, entrevistes amb testimonis, especialistes...

La peça s'ha marcat com a *importància 2* quan el conflicte i/o la seva resolució es presenten dins la notícia com a tema secundari que contextualitza una peça que té un altre tema principal.

Finalment, s'han considerat *manca des de tema* i no s'han analitzat les peces que inclouen alguna de les paraules clau de l'anàlisi però amb un contingut que no té a veure amb el conflicte ni amb la seva resolució.

Titular i cos de la notícia

Dins l'anàlisi del titular s'ha inclòs l'anàlisi de l'avantítol, el subtítol i els destacats de la notícia. El peu de foto ha estat englobat en l'anàlisi del cos del text.

Aquests elements s'han classificat com a positius, negatius o neutres:

Contingut positiu. Contribueix a disminuir la tensió, camina cap a la resolució del conflicte. Es donen elements de context del conflicte per fer-lo més comprensible, no s'estigmatitzen ni es jutgen els actors, es contrasten les fonts d'informació.

Contingut negatiu. Contribueix a augmentar la tensió entre els actors, estigmatitza, menysté una de les parts, evoca prejudicis, no contextualitza, les fonts d'informació són limitades, no contrastades.

Els elements del llenguatge que han estat considerats per marcar el contingut en una categoria o una altra són:

- L'adjectivació: aporten una càrrega

13 Apartat 4 "Marc teòric: el periodisme de pau." pàgina 14

53

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
PALESTINA I ISRAEL

ideològica a la notícia (adjectius negatius vs. adjectius positius).

➤ La presència de qualificatius i adjectius que condicionen els actors del conflicte.

➤ Els verbs connotats: marquen la tendència del discurs.

➤ Els falsos sinònims.

➤ La selecció d'unes declaracions, citacions i dades en detriment d'unes altres.

Contingut neutre. Finalment, s'han considerat neutres les peces periodístiques que no es posicionen i que no contenen cap element que faci marcar-les com a positives o negatives.

Context

Dins l'anàlisi del contingut utilitzat en la notícia, i seguint la recomanació del periodisme de pau que diu que un dels primers passos per resoldre un conflicte és que els actors el reconeguin, hem establert si les peces informatives reconeixien el conflicte i, en cas que ho fessin, de quina manera el descrivien:

- és un conflicte obert i/o actual,
- és un conflicte per la resolució del qual cal treballar,
- és un conflicte on hi ha un opressor i un oprimint,
- és un conflicte que vulnera els drets humans,
- és un conflicte de sempre i per sempre: no té solució,
- és un conflicte entre iguals (s'evita puntualitzar que Israel té un exèrcit molt potent),
- és un conflicte on hi ha "bons" i "dolents".

En aquesta línia, també hem determinat el context en el qual es presentava el conflicte i quina informació se'n donava a través de diverses categories:

- S'explica l'origen del conflicte: és un conflicte sobre la propietat de la terra, el dret a viure-hi. És un conflicte de convivència.
- S'explica que Israel ocupa territoris palestins.
- S'evidencien les condicions desiguals del conflicte.

➤ Es recorden i/o assenyalen les resolucions internacionals aprovades, les recomanacions sobre drets humans fetes sobre els territoris ocupats, o elements considerats mecanismes per resoldre o alleujar el conflicte.

➤ Es presenta com un conflicte religiós: entre musulmans i jueus. No s'explica que Israel expulsa població palestina del territori.

➤ Es presenten els actors enfrontats com si es trobessin en la mateixa situació: nombre d'efectius militars, mateixos recursos armamentístics, capacitat de defensa similar...

➤ Es presenta com un conflicte social (entre població civil).

Dins l'apartat del contingut també s'ha fet una atenció especial a les accions publicades als diaris (atacs, atemptats, enfrontaments, destrucció de cases, ocupacions, privació de llibertat, robatoris, incendis...), al fet de si les accions s'havien relacionat amb alguns actors en concret i quins eren aquests actors. Hem organitzat els actors esmentats als articles segons si eren definits com a víctimes, agressors o mediadors.

Les categories dels actors han estat: Estat d'Israel (inclou Govern d'Israel i Netanyahu), soldats israelians (inclou exèrcit israelià i militars israelians), població israeliana, colons israelians, jueus ortodoxos, MOSSAD, Autoritat Nacional Palestina (inclou Abbas), Organització per l'Alliberament de Palestina, Hamàs (inclou activistes de Hamàs), població Palestina / Franja de Gaza. S'ha creat una categoria d'"altres" per poder recollir més actors i marcar en quina posició es troben pel que fa a les accions que s'hi expliquen.

El preu de la vida: periodisme de pau

En un intent de comptabilitzar el nombre de víctimes de què es fan ressò els mitjans de comunicació, sempre que ha estat possible s'ha anotat la xifra de víctimes mortals publicades als diaris, segons si eren víctimes palestines o israelianes.

Fonts d'informació

Entenem que són fonts* l'origen de les informacions recollides per poder elaborar

peces periodístiques, siguin documentals, d'organismes o testimonials. Les categories per classificar les fonts han estat:

- Font documental/contrastades: informes, estudis acadèmics, basades en l'evidència científica, provinents d'un centre de prestigi reconegut.
- Font oficial Israel: Govern israelià, polítics israelians, líder de la oposició israeliana.
- Font oficial palestina.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector catalanes i/o espanyoles.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector israelianes.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector palestines.
- Fonts expertes: especialistes, acadèmics, experts, ONG internacionals.
- Organismes internacionals.
- No s'especifica / no es poden identificar.
- Testimonis (soldats israelians, periodistes sobre el terreny...).

*Quan hi hagi un titular amb declaracions i es presenti la persona que les ha fetes —al titular mateix o dins el cos de la notícia—, aquesta persona es marcarà com a font d'informació.

Autoria

Finalment, s'ha treballat la categoria *autoria* per veure si un cop feta l'anàlisi es pot establir alguna mena de relació entre el contingut i qui ha signat els articles. Les categories de signatures amb què s'ha treballat són:

- agències de comunicació
- corresponsals
- enviats especials
- entitats no governamentals sobre el terreny
- entitats no governamentals catalanes
- experts en el conflicte: politòlegs, sociòlegs, advocats
- opinadors del diari/periodistes
- opinions personals (cartes al director)
- col·laboradors/freelance

9. Metodologia de l'anàlisi de la televisió

Objecte d'estudi, mostra i període d'anàlisi

L'informe s'ha dut a terme a partir de l'anàlisi de dos canals de televisió: Televisió de Catalunya (TV3) i Televisió Espanyola (RTVE). En l'elecció, s'ha tingut en compte la incidència de les informacions dels dos mitjans, amb corresponsals sobre el terreny, i la presència continuada de notícies sobre Israel i Palestina en els informatius.

El període d'estudi ha estat de l'1 d'abril del 2015 al 30 de setembre del 2016. L'anàlisi arrenca amb la incorporació de Palestina com a membre de ple dret de les Nacions Unides (des del 2012 hi assistia com a membre observador). El canvi coincideix amb el seu ingrés a la Cort Penal Internacional (CPI) i ve precedit per la consideració de Palestina com a Estat. L'estudi de la cobertura dels mitjans acaba divuit mesos després, un temps que el Grup de Periodistes Ramon Barnils considerem idoni per poder extreure conclusions i donar resposta als objectius establerts.

L'estudi se centra en el conflicte entre Palestina i Israel. S'ha entès que s'analitzen com a conflicte aquelles peces periodístiques que fan referència a:

- a) Les accions de violència física sobre territoris i/o població d'Israel i Palestina: atacs, atemptats, assassinats, bombardejos, ocupacions de cases, expulsions del territori...
- b) Accions de violència indirecta sobre la població civil: manca d'accés a les necessitats bàsiques (habitatge, aigua, electricitat, hospitalització, escolarització, mercat laboral...), impossibilitat de lliure circulació de materials i persones (*checkpoints*, suspensió del servei de transports públics, aixecament de murs, tancament de fronteres...)

Per a l'anàlisi, s'han seleccionat les peces periodístiques emeses en aquests dos canals de televisió durant el període esmentat que incloïen, com a mínim, una de les paraules que

vam considerar clau perquè estaven relacionades amb el territori, els seus habitants i el conflicte entre ambdós països, en català i en castellà: Palestina, palestins, palestinos, Israel, israelians, israelís, Gaza, Franja de Gaza, Ramala, Ramallah, Jerusalem, Jerusalén i Cisjordania.

Tanmateix, no s'han analitzat les peces que, tot i contenir alguna de les paraules clau, no feien referència a l'objecte d'estudi: el conflicte entre Palestina i Israel.

Metodologia d'anàlisi

Per a l'estudi, s'han analitzat el nombre de peces periodístiques emeses en relació amb el conflicte, la importància de la notícia segons si feia referència a un tema principal o un de secundari, si assenyalava o no alguna acció concreta, a qui s'atribuïa aquesta acció, si les informacions s'acompanyaven d'imatges de recurs o bé si les imatges il·lustraven els fets relatats, quin era el gènere de la informació, quines les fonts d'informació utilitzades, i qui era identificat com a víctima, agressor o mediador en les informacions que es referien a alguna acció concreta.

Gènere de les informacions

Les peces s'han classificat en tres categories: notícia, reportatge i entrevista.

El contingut: periodisme de pau

Tal com s’ha explicat anteriorment,¹⁴ el marc teòric d’aquest estudi és el periodisme de pau, que entén que els mitjans també poden treballar per la resolució dels conflictes, incidint a reduir la tensió, invertint en el tractament digne dels actors i denunciant la vulneració de drets humans.

Importància de les informacions

S’han marcat com a *tema principal* aquelles peces informatives on els fets ressenyats feien esment a la vulneració de drets humans, les informacions sobre els intents de resolució del conflicte, i els episodis de violència que augmentaven la tensió entre els actors implicats. Aquesta categoria inclou articles centrats a explicar: agressions, assassinats, ocupacions de terres i expulsió de població, però també boicots, pèrdua de drets de la població, informes d’estudi d’esdeveniments passats, entrevistes amb testimonis, especialistes...

Les informacions amb una *importància secundària* són aquelles que tenen una notorietat menor en el desenvolupament del conflicte.

Contingut de les informacions

Pel que fa a l’anàlisi del contingut de les peces periodístiques, aquest s’ha classificat en: **Contingut positiu.** Informació que contribueix a disminuir la tensió i camina cap a la resolució del conflicte.

Contingut negatiu. Informació que contribueix a augmentar la tensió entre els actors, estigmatitza, menysté una de les parts, evoca prejudicis, no contextualitza, les fonts d’informació són limitades, no contrastades.

Contingut neutre. Finalment, s’han considerat neutres les peces periodístiques que no es posicionen i que no contenen cap element que faci marcar-les com a positives o negatives.

Context

Dins l’anàlisi del contingut utilitzat en la notícia, i seguint la recomanació del periodisme de pau que diu que un dels primers passos per resoldre un conflicte és que els actors el reconguin, hem establert si les peces informatives reconeixien el conflicte i, en cas que ho fessin, de quina manera el descrivien:

- és un conflicte obert i/o actual,
- és un conflicte per la resolució del

qual cal treballar,

- és un conflicte on hi ha un opressor i un oprimat,
- és un conflicte que vulnera els drets humans,
- és un conflicte de sempre i per sempre: no té solució,
- és un conflicte entre iguals (s'evita puntualitzar que Israel té un exèrcit molt potent),
- és un conflicte on hi ha "bons" i "dolents".

En aquesta línia, també hem determinat el context en el qual es presentava el conflicte i quina informació se'n donava a través de diverses categories:

- S'explica l'origen del conflicte: és un conflicte sobre la propietat de la terra, el dret de viure-hi. És un conflicte de convivència.
- S'explica que Israel ocupa territoris palestins.
- S'evidencien les condicions desiguals del conflicte.
- Es recorden i/o assenyalen les resolucions internacionals aprovades, les recomanacions sobre drets humans fetes sobre els territoris ocupats, o elements considerats mecanismes per resoldre o alleujar el conflicte.
- Es presenta com un conflicte religiós: entre musulmans i jueus.
- No s'explica que Israel expulsa població palestina del territori.
- Es presenten els actors enfrontats com si es trobessin en la mateixa situació: nombre d'efectius militars, mateixos recursos armamentístics, capacitat de defensa similar...
- Es presenta com un conflicte social (entre població civil).

Dins l'apartat del contingut també s'ha fet una atenció especial a les accions incloses en les peces audiovisuals (atacs, atemptats, enfrontaments, destrucció de cases, ocupacions, privació de llibertat, robatoris, incendis...), al fet de si les accions s'havien relacionat amb alguns actors en concret i quins eren aquests actors. Hem organitzat els actors esmentats als articles segons si eren definits com a víctimes, agressors o mediadors.

Les categories dels actors han estat: Estat d'Israel (inclou Govern d'Israel i Netanyahu), soldats israelians (inclou exèrcit israelià i militars israelians), població israeliana, colons israelians, jueus ortodoxos, Mossad, Autoritat Nacional Palestina (inclou Abbas), Organització per l'Alliberament de Palestina, Hamàs (inclou activistes de Hamàs), població Palestina / Franja de Gaza. S'ha creat una categoria d'*altres* per poder recollir més actors i marcar en quina posició es troben pel que fa a les accions que s'hi expliquen.

Fonts d'informació

Entenem que són fonts* l'origen de les informacions recollides per poder elaborar peces periodístiques, siguin documentals, d'organismes o testimonials. Les categories per classificar les fonts han estat:

- Font documental/contrastada: informes, estudis acadèmics, basades en l'evidència científica, provinents d'un centre de prestigi reconegut.
- Font oficial Israel: Govern israelià, polítics israelians, líder de la oposició israeliana.
- Font oficial palestina.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector catalanes i/o espanyoles.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector israelianes.
- ONG, associacions, entitats del tercer sector palestines.
- Fonts expertes: especialistes, acadèmics, experts, ONG internacionals.
- Organismes internacionals.
- No s'especifica / no es poden identificar.
- Testimonis (soldats israelians, periodistes sobre el terreny...).

Elements subjectius del llenguatge

Finalment, s'ha analitzat com es presentaven les informacions i si en aquestes presentacions es donaven elements de valoració subjectius.

---

10. Conclusions

1. El conflicte entre Israel i Palestina continua sent notícia

Els mitjans continuen cobrint el conflicte entre Israel i Palestina, que no ha deixat de tenir ressò mediàtic. Durant els divuit mesos de l'estudi, s'han publicat un total de 261 notícies a la premsa (diari *Ara*, *El País* i *La Vanguardia*) i 121 a la televisió (TV3 i RTVE). En el cas de la premsa, el 54% de les notícies ha prioritzat el conflicte com a tema principal, i en el cas de les televisions, ho ha fet un 78%.

2. La majoria de les notícies són fetes sobre el terreny

Pel que fa a l'autoria de les peces, els tres mitjans escrits seleccionats per a l'anàlisi tenen corresponsals sobre el terreny. Aquesta és una aposta de qualitat del mitjà, ja que les informacions que ofereix són d'un periodisme especialitzat en el conflicte. La resta de notícies dels diaris les signen principalment opinadors del rotatiu o periodistes des de la redacció i agències de comunicació. Cal destacar també que al llarg del període analitzat hi ha hagut vuit editorials que han parlat del conflicte entre Palestina i Israel. En el cas dels canals de televisió, es dona la mateixa circumstància i són periodistes sobre el terreny els qui presenten les informacions.

3. Els titulars sobre Israel i Palestina no promouen la pau, el cos del text sí

Només un titular de premsa de cada cinc contribueix a disminuir la tensió per tal de treballar per a la resolució del conflicte. Tanmateix, darrere d'aquesta mala carta de presentació, els articles que acompanyen els titulars són, en més de la meitat dels casos, exemples de bon periodisme de pau. En el cas de les informacions aparegudes en televisió, hi ha notícies amb un format molt complet, amb independència del temps que dediquen al cas. Es presenten una multitud de fets acompanyats de fonts variades i contrastades, un bon nombre de testimonis i un context que ajuden a la comprensió del conflicte de fons.

4. Estat d'Israel vs. Territoris Ocupats

Els mitjans utilitzen de manera diferent els conceptes *Israel* (Estat d'Israel, Govern d'Israel) i *Palestina*, a la qual es refereixen sovint com a Territoris Ocupats. En la majoria d'informacions que inclouen el terme *Palestina*, es parla del conflicte territorial que implica tots dos estats. D'aquest fet se'n desprèn que Israel és considerat, per la seva categoria d'estat, un actor de primer ordre, mentre que el nom de Palestina es relaciona amb un problema de seguretat.

5. Normalització d'Israel

En les informacions on apareix *Israel* com a paraula clau, es pot observar una diversitat d'informacions que no només fan referència al conflicte, sinó a altres aspectes de la vida política, econòmica i social d'aquest estat. No es produeix la mateixa circumstància quan parlen de Palestina o Territoris Ocupats, on la realitat del conflicte condiciona l'agenda informativa. De fet, en les informacions referides al conflicte en alguns casos es presenta la violència com un problema intern israelià, de seguretat nacional.

6. Molt conflicte però poc contextualitzat

La gran majoria de les informacions reconeix l'existència d'un conflicte entre Israel i Palestina. Tanmateix, es limiten a explicar-ne els successos com a reacció, sense descriure que es

60

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

vulneren els drets humans. Hi ha una profusió de notícies sobre atacs, atemptats, venjances, incendis o enfrontaments amb la policia o l'exèrcit, però es perd sovint el sentit de l'origen del conflicte, que afecta directament el dret de la propietat de la terra i en què es vulneren sistemàticament els drets humans.

7. Els mitjans no parlen de pau ni de solucions

Els mitjans focalitzen la informació en la violència directa que s'exerceix sobre els actors en conflicte. En aquest cas, no es fa prou atenció i esment als efectes invisibles del conflicte, que motiven els episodis de violència tal com reconeixen les parts.

8. Mediadors invisibles

Si els efectes de la constant vulneració dels drets humans són invisibilitzats, encara ho són més els actors en la categoria de mediadors. En aquest cas, la situació recomanaria una amplitud d'actors presents en totes les categories perquè es pogués començar a parlar de pau. Apareixen com a mediadors, per exemple, els estats convocants d'una cimera on no hi són presents cap de les parts implicades. O les ONG israelianes d'exsoldats que denuncien les pràctiques de l'ocupació. Tot i així, aquesta presència és residual i invisibilitzada. Els mediadors en aquest conflicte ni hi són ni se'ls espera.

9. Les fonts utilitzades per parlar del conflicte: les veus oficials israelianes

La principal font d'informació que els periodistes de la premsa analitzada utilitzen per explicar el conflicte és una font oficial d'Israel, que pot ser l'executiu, els seus polítics o l'oposició del govern. Pel que fa a les cobertures de les televisions, la majoria de les informacions no identifiquen quines fonts han fet servir per parlar dels episodis violents. Les que sí que ho fan utilitzen majoritàriament fonts oficials israelianes. En aquest sentit, es constata l'absència d'una diversitat de veus i testimonis. Això limita i restringeix el coneixement sobre la complexitat del conflicte i les conseqüències de l'ocupació.

10. Presència residual del tercer sector com a font d'informació

Les ONG promotores del respecte als drets humans i especialistes en la temàtica, sovint amb presència en el terreny, són una font d'informació invisibilitzada. Els periodistes, i els mitjans en general, no consulten ni utilitzen les entitats del tercer sector ni els seus recursos per elaborar les notícies.

---

11. Bibliografia

BARD, Mitchell G. (2003). *Mitos y realidades. Una guía para el conflicto arabe-israelí.* Chevy Chase: American-Israeli Cooperative Enterprise (AICE).

BASTENIER, Miguel Ángel (2002). *Israel-Palestina: La casa de la guerra.* Madrid: Taurus.

BEN AMI, Shlomo i MEDIN, Zvi (1992). *Historia del Estado de Israel.* 3a ed. Madrid: Rialp.

BETHELL, Nicholas (1979). *The Palestine Triangle.* Londres: Putnam.

CHOMSKY, Noam i HERMAN, Edward S. (1990). *Los guardianes de la libertad.* Barcelona: Crítica.

CHOMSKY, N. i PAPPE, Ilan (2016). *Conversaciones sobre Palestina.* Tafalla: Txalaparta.

COHEN, Michael J. (1982). *Palestine and the Great Powers, 1945-1948.* Princeton: Princeton University Press.

COLLINS, Larry i LAPIERRE, Dominique (2006). *Oh, Jerusalén.* Barcelona: Planeta.

CULLA, Joan B. (2005). *La tierra más disputada: el sionismo, Israel y el conflicto de Palestina.* Madrid: Alianza Editorial.

DERSHOWITZ, Alan (2003). *The case for Israel.* Hoboken: John Wiley & Sons.

ESPINAR, Eva i HERNÁNDEZ, Maria Isabel (2012). *El periodismo de paz como paradigma de comunicación para el cambio social: características, dimensiones y obstáculos.* Madrid: Universitat Complutense.

FISAS, Vicenç (1998). *Cultura de paz y gestión de conflictos*. Barcelona: Icaria.

FISK, Robert (2006). *La gran guerra por la civilización*. Madrid: Destino.

FRASER, T. G. (1984). *Partition in Ireland, India and Palestine: Theory and Practice*. Londres: Palgrave Macmillan.

FRASER, T. G. (1989). *The US and the Middle East since World War 2*. Londres: Palgrave Macmillan.

FRASER, T. G. (2004). *The Arab-Israeli Conflict*. Londres: Palgrave Macmillan.

GALTUNG, J. (1998a). "High road, low road: charting the course for Peace Journalism", Track Two. Vol. 7, núm. 4. Sud-àfrica: Centre de Resolució de Conflictos.

GALTUNG, J. (2006). "Peace Journalism as an Ethical Challenge", Global Media Journal, Mediterranean Edition 1(2).

GANIN, Zvi (1979). *Truman, American Jewry, and Israel, 1945-1948*. Nova York: Holmes & Meier Publishers.

GIRÓ, Xavier (2007). "Enfoques analítics crítics sobre el discurs de la cobertura informativa de conflictes", a: TELLESCHI, Tiziano i SANDOVAL, Eduardo (coord.). *Espacio y tiempo en la globalización. Una visión de la transparencia en la información*. Sinaloa: Comissió Estatal per a l'Accés a la Informació Pública i Universitat de Pisa.

KIRK, George (1954). *The Middle East 1945-1950*. Oxford: Oxford University Press.

KRÄMER, Gudrun (2006). *Historia de Palestina. Desde la conquista otomana hasta la fundación del Estado de Israel*. Madrid: Siglo XXI.

LOUIS, W. Roger (1984). *The British Empire in the Middle East 1945-1951*. Oxford: Oxford University Press.

MATTAR, Philip (1988). *The Mufti of Jerusalem*. Nova York: Columbia University Press.

ROGAN, Eugene L. i SHLAIM, Avi. (2001). *The War for Palestine. Rewriting the History of 1948*. Cambridge: Cambridge University Press.

SACHAR, Howard M. (1976). *A History of Israel*. Oxford: Oxford University Press.

SCHVINDLERMAN, Julian (2002). *Tierras por paz, tierras por guerra*. Buenos Aires: Ensayos del Sud.

12. Annex

1. Importància del conflicte en les peces periodístiques (tema central o secundari) en relació amb l'espai dedicat en la pàgina del diari: *Ara*, *El País* i *La Vanguardia*.

Ara	Percentatge per la importància de la notícia	
Espai en la pàgina	(1) Tema central	(2) Tema secundari
Notícia principal	50 %	42 %
Notícia secundària	19 %	17 %
Breu	31 %	42 %

El País	Percentatge per la importància de la notícia	
Espai en la pàgina	(1) Tema central	(2) Tema secundari
Notícia principal	55 %	43 %
Notícia secundària	34 %	43 %
Breu	11 %	14 %

La Vanguardia	Percentatge per la importància de la notícia	
Espai en la pàgina	(1) Tema central	(2) Tema secundari
Notícia principal	67 %	42 %
Notícia secundària	27 %	50 %
Breu	6 %	8 %

2. Percentatge de les peces periodístiques que, parlant del conflicte, es refereixen a una acció de violència concreta. I d'aquestes, les que relacionen les accions amb les víctimes. En cada cas, per cada diari: *Ara*, *El País* i *La Vanguardia*.

Acció	Ara	El País	La Vanguardia
Es parla d'una acció concreta	72 %	50 %	57 %
No es parla de cap acció concreta	28 %	50 %	43 %

Relació de les accions amb les víctimes	Ara	El País	La Vanguardia
Es relacionen les accions amb les víctimes	70 %	82 %	69 %
No es relacionen les accions amb les víctimes	30 %	18 %	31 %

3. Importància del conflicte en les peces periodístiques (tema central o secundari), segons el mitjà audiovisual: TV3 i RTVE.

Importància	TV3	RTVE
Tema central	72 %	82 %
Tema secundari	28 %	18 %

4. Percentatge de les peces audiovisuals en què es reconeix el conflicte. Percentatge de les peces que expliquen el context del conflicte. I percentatge de les peces, que parlant del conflicte, es refereixen a una acció de violència concreta. En cada cas, segons el mitjà: TV3 i RTVE.

Conflicte	TV3	RTVE
Es reconeix	84 %	57 %
No es reconeix	16 %	43 %

Context	TV3	RTVE
S'explica el context	82 %	35 %
No es contextualitza	18 %	65 %

Acció	TV3	RTVE
Es parla d'una acció concreta	72 %	82 %
No es parla de cap acció concreta	28 %	18 %

5. Classificació de les peces informatives segons com defineixen el context del conflicte, per mitjà audiovisual: TV3 i RTVE.

Acció	TV3	RTVE
S'explica l'origen del conflicte: és un conflicte sobre la propietat de la terra, el dret de viure-hi. És un conflicte de convivència.	50 %	54 %
S'explica que Israel ocupa territoris palestins	6 %	27 %
S'evidencien les condicions desiguals del conflicte	12 %	4 %
Es presenta com un conflicte religiós: entre musulmans i jueus	3 %	0 %
No s'explica que Israel va expulsant població palestina del territori	3 %	0 %
Es presenten els actors enfrontats com si es trobessin en la mateixa situació: nombre d'efectius militars, mateixos recursos d'armament, capacitat de defensa similar...	9 %	0 %
Altres	15 %	8 %

*La suma de les columnes no és 100 perquè es refereix al percentatge de notícies sobre el total de les de la cadena amb context especificat.

Crèdits

L'Estudi de la cobertura mediàtica del conflicte entre Palestina i Israel (1 d'abril del 2015 - 30 de setembre del 2016) és un informe elaborat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils per encàrrec del Servei Civil Internacional de Catalunya.

Coordinació de l'informe: Maria Manyosa Masip

Anàlisi de dades i redacció: Maria Manyosa Masip i Sergi Franch i Segarrès

Anàlisi estadística: Armelle Ibáñez Daluzeau

Disseny i maquetació: Helena Olcina i Amigo (FàbricaGràfika.com)

Cap de projectes del Grup de Periodistes Ramon Barnils: Laia Soldevila i Roig i Elisenda Laborda i Clopas

Assessorament metodològic: Josep Àngel Guimerà Orts

66

ESTUDI DE LA
COBERTURA
MEDIÀTICA DEL
CONFLICTE ENTRE
ISRAEL I PALESTINA

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Si voleu veure una còpia d'aquesta llicència, accediu a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/> o envieu una carta sol·licitant-la a Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, EUA.